THEO DE VRIES

HET WILDE WESTEN

VAN COWBOYS EN INDIANEN

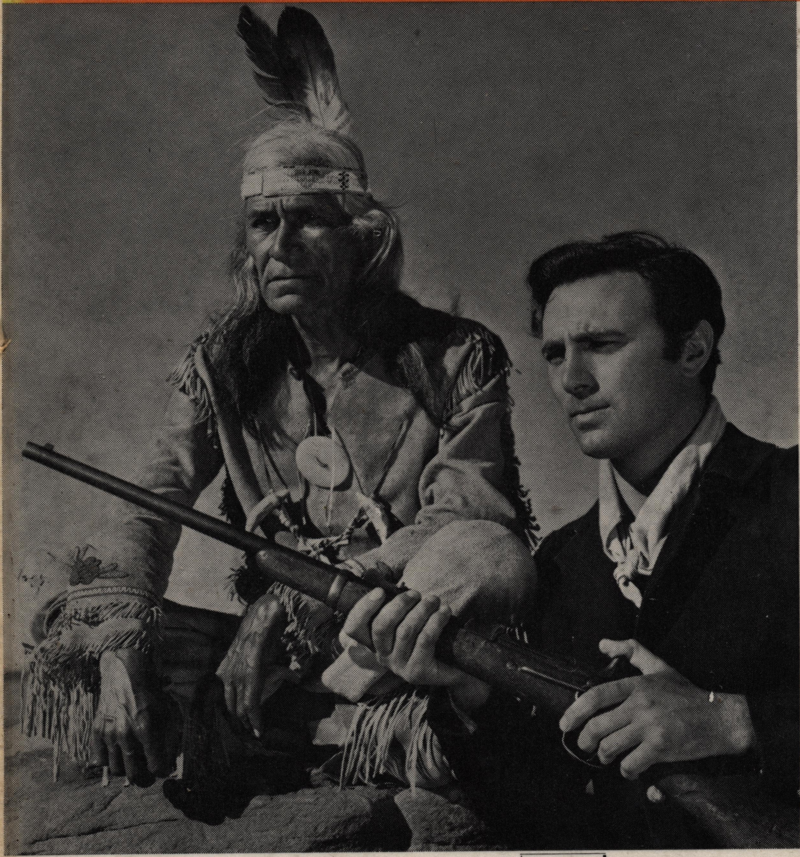

ARTI BEELD-ENCYCLOPEDIE 43

THEO DE VRIES

HET WILDE WESTEN

Van Cowboys en Indianen

ARTI

ALKMAAR-HOLLAND

BEELD ENCYCLOPEDIE

43

HET WILDE WESTEN

Bij het horen van de naam „Het Wilde Westen" denkt iedereen meteen aan avontuurlijke vertellingen en sterke verhalen. Het aantal boeken over dit onderwerp geschreven is, opgestapeld, misschien hoger dan de Mont Blanc. Hierdoor is dat Wilde Westen in een slechte reuk komen te staan. De ernstige mensen geloven er niet meer aan en de anderen denken dat het een soort luilekkerland was voor super-krachtpatsers. De waarheid over „the Far-West" is echter vreemder dan de meesten van ons denken, doch de geest die dit ruige leven beheerste is slechts in *enkele* boeken nader tot de lezer gebracht.
Het leven daar was geheel anders dan wij ons in onze stoutste dromen hebben voorgesteld. Misschien kan een klein voorbeeld u dit duidelijk maken.

In een klein stadje in Texas woonde enkele jaren geleden nog een oud baasje. Hij was ver in de tachtig en in tegenstelling tot de meeste oudjes nogal zwijgzaam. Een enkele keer kon men hem uit z'n tent lokken en dan begon hij te vertellen over de jaren dat hij een van de laatste grote sheriffs van „the frontier" was. Meestal waren dit zulke verhalen, dat de toehoorders over opschepperij dachten en snel wegglipten.
Op een dag kwam het bericht door de plaatselijke radio, dat drie moordenaars uit een staatsgevangenis waren gevlucht, zich schietend een weg door een aantal dorpen hadden gebaand, een bank hadden beroofd en nu in gestolen kleren in de omgeving verwacht konden worden. Hen naderen, laat staan arresteren, stond gelijk met zelfmoord. Het waren wanhopige kerels, die in de vierentwintig uur dat zij nu vrij waren meer dan een dozijn mensen hadden omgelegd. De plaatselijke politie stelde zich met machinegeweren op achter barricades in de dorpsstraat.
Het oude mannetje had de radio-mededeling ook gehoord en het scheen of hij iets van het jeugdig vuur terug kreeg. Hij gespte zijn beide revolvers om die in zijn huisje aan de wand hingen en die door hem nog elke dag met de meeste zorgvuldigheid werden nagezien. Toen ging hij de weg op die naar het naburige plaatsje leidde.
De politie zag tot haar schrik het oude baasje op de autobaan wandelen, maar voordat zij kon ingrijpen was het al gebeurd. Een auto kwam aangeraasd. Het oude mannetje stond midden op

de weg en stak de hand op. Op dezelfde wijze werden vroeger de paarden- en bankrovers gesommeerd zich over te geven. De auto reed voort. Een bliksemsnelle beweging van het mannetje, een paar vuurstralen en de banden lagen aan flarden en de radiator was stuk. Gierend schoot de auto de berm in. Uit de wagen sprongen de drie misdadigers, gewapend met stenguns.
In het dorpje zag men opnieuw een paar bewegingen van het mannetje en hoorde een serie ratelende schoten. Toen de stofwolken waren opgetrokken lagen er drie dode mannen op de weg en het oude baasje wandelde bedaard heen om de politie te waarschuwen.

Kijk, zulke legendarische schutters waren de kerels van het Wilde Westen. In een nog vrijwel onbekend land, waar geen wet heerste dan alleen die van de sterkste, brachten zíj orde en tucht. Het was een land doordrenkt van bloed, waar al een paar eeuwen lang niets anders was gedaan dan gevochten. Zulke mannen hebben dit Wilde Westen, waar nu de landbouwschuren van Amerika zijn, opengelegd voor de beschaving.

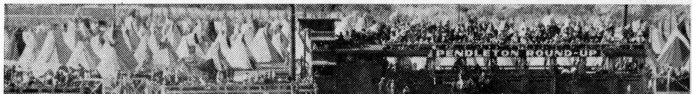

Afb. 1. Om de herinnering aan het Wilde Westen levendig te houden, worden elk jaar op verschillende plaatsen feesten georganiseerd, die men „Round-ups" noemt. Dit is een round-up in Oregon, ter herinnering aan de komst van de eerste emigranten.

HOE HET BEGON

De Indianen, de bewoners van Noord-Amerika toen de blanken kwamen, leidden een vrij eenvoudig bestaan. Zij waren verdeeld in verschillende stammen, die in onderling verband weer tot enkele grote gemeenschappen behoorden. Hun beschavingspeil was zeker niet al te hoog. In het zuiden woonden stammen in dorpjes met huizen van leem. Op de prairies leefden Indianen als echte nomaden. Zij volgden de kudden bisons. De akkerbouw betekende daar niet veel. In de wouden hield een aantal stammen verblijf die deels van de jacht en de visvangst, deels van de akkerbouw leefden. Het contact van de Indianen met de blanken was in de eerste eeuwen na de ontdekking van Columbus soms goed dan weer minder aangenaam.

Als wij vernemen hoe Hudson, de Engelsman in Nederlandse dienst, die met zijn schip „De halve maen" in 1609 de plaats ontdekte waar nu New York ligt, tijdens zijn ontmoeting „de wilden" behandelt, begrijpen wij dat de roodhuiden nu niet bepaald altijd gunstig over hun blanke „broeders" dachten. Hudson gaat aan land met zijn mannen, wordt zeer vriendelijk ontvangen en neemt dan zonder meer een tweetal Indianen gevangen om als gijzelaar dienst te doen.

Doodleuk schrijft de stuurman in het journaal als de andere Indianen zich verzetten: „Wy en dachten dat sy kwaed opset hadden en schoten se dood".

De zeelui begonnen in die dagen altijd eerst te schieten en dán te praten.

En zo'n ietwat eenzijdig inzicht was nu niet bepaald de beste methode om een beter wederzijds begrip te doen groeien.

Toen de kusten van Noord-Amerika langzamerhand door kolonisten werden bezet, ontstonden er veel plaatselijke oorlogjes tussen deze en de Indianen. De roodhuiden meenden, dat de grond van hen was en voelden er in veel gevallen niets voor om deze zo maar aan de blanke indringers af te staan. Op andere plekken echter werden verdragen gesloten, plechtige verdragen zelfs — meestal met „vuurwater" (jenever) bezegeld — waarbij de Indianen dan afstand van de gronden deden. Zo werd Manhattan, thans het hart van New York (waar nu de grondprijs ongeveer bij de 10.000 gulden per vierkante meter ligt) in het geheel afgestaan voor een paar hemden, een oud geweer, dat niet meer schoot, wat brandewijn en meer van die boel, totaal voor een waarde van 25 dollar.

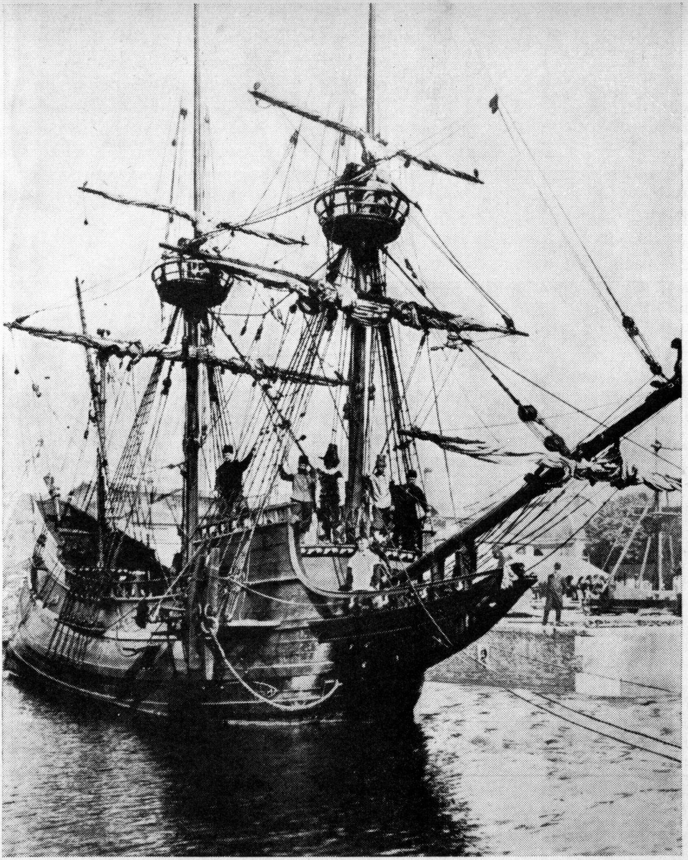

Afb. 2. Een treffende imitatie van het schip „De halve maan", waarmee Hudson uitvoer en de naar hem genoemde rivier ontdekte.

Een belangrijke uitvoer in die eeuwen was de pelshandel. De blanken kochten een deel van de pelzen van de Indianen, maar zij gingen ook zelf de wildernis in om de huiden van de dieren te bemachtigen. De *pelsjagers* nemen dan ook, vooral in de oude Indianenverhalen, een belangrijke plaats in. Zíj konden met de Indianen omgaan, spraken hun taal en waren vaak getrouwd met Indiaanse vrouwen. Want het was nu eenmaal zo, dat de bleekgezichten zich zeker in de belangstelling van de Indiaanse meisjes mochten verheugen.
Bekend is de geschiedenis van een Engelse kolonist, kapitein John Smith, die door Indianen gevangen was genomen. Hij was reeds vastgebonden aan een rotsblok en men zou hem het hoofd afslaan, toen het dochtertje van het opperhoofd, zich over hem heen stortte en zijn lichaam met het hare beschutte. Hierdoor werd haar vader zo ontroerd dat hij de blanke het leven schonk. De kolonisten, die John Smit al hadden afgeschreven, waren verbaasd toen hij weer terugkeerde. Door deze grootmoedige daad van het opperhoofd werd de verhouding tussen roodhuid en blanke veel verbeterd!
Het dochtertje van het opperhoofd, prinses Pocahontas (dat „Robbedoes" betekent) werd bij de kolonisten een gevierde vrouw. Zij reisde in latere jaren zelfs naar Engeland waar zij, helaas, aan tering overleed.
Nog staat haar grafsteen in een kerkje te Gravesend.
Naast de pelsjagers waren het ook de *scouts* — of andersgenoemd „de padvinders", maar dan in de échte zin des woords — die in die jaren bekendheid genoten. Ook zíj onderhielden betrekkingen met de Indianen, maar stonden vaak in dienst van de koloniale legers van de Europeanen. De scouts moesten zowel de Indianen als de concurrerende blanken bespieden.
Wij moeten niet vergeten dat in die jaren het vasteland van Noord-Amerika van vier zijden uit en door drie verschillende Europese naties werd gekoloniseerd.
In het zuiden drongen de Spanjaarden vanuit Mexico op naar Texas. De Fransen hadden daar Louisiana — denk maar aan de naam New Orleans — en in het noorden Canada bezet. Daar tussenin zaten, langs de gehele oostkust, de Engelsen.
In de eerste tijd was er natuurlijk wel van wrijving sprake, maar behalve enkele zeeoorlogen en wat gevechten op de kust, merkten de roodhuiden weinig van de onderlinge verdeeldheid van de blanken. Toen echter de kolonisten zover opdrongen dat ze elkaar, bij wijze van spreken, in de weg liepen begon men, in de oorlogen die toen ontstonden, roodhuiden in te schakelen. Vooral de Fransen en de Engelsen maakten gebruik van de Indianen om hun, in

Afb. 3. De Indiaanse prinses beschermt het leven van de blanke kolonist.

Europa begonnen twisten, in de koloniën uit te vechten.
Hierbij zijn onmenselijke wreedheden gepleegd. Men gaf een hoge beloning aan elke Indiaan die bewijzen kon dat hij een blanke — het gaf niet of het een man, een vrouw of een kind was — uit het vijandelijke kamp had gedood. Een zeer „efficiente" manier van de roodhuiden om te tonen dat men werkelijk een aantal blanke vijanden naar de eeuwige jachtvelden had doen verhuizen was het meenemen van de scalp — de haarlok. En inplaats dat nu de blanken hun afschuw hierover uitspraken, werden deze scalpen inderdaad als „bewijs" aanvaard en ook als zodanig gehonoreerd. Deze oorlogen in het oerwoud werden doorgaans op Indiaanse wijze

uitgevochten, dus niet door veldslagen maar door besluipen en geluidloos doden. Dáárbij deden de koloniale legers in de allereerste plaats een beroep op de scouts en spoorzoekers. Zíj waren de verbindingsmensen tussen de blanken en de Indianen. Zíj moesten de Indianen zien te bewegen deel te nemen aan deze „oorlogen”.... die in wezen de roodhuiden niets aangingen. Een deel van de oudste boeken over het Wilde Westen is dan ook op deze trappers gebaseerd. Vooral de schrijver James Fenimore Cooper heeft hierdoor grote bekendheid gekregen.

Inmiddels breidden de kolonisten hun gebied uit. Déze mensen voelden niets voor oorlogvoeren. Juist om dít te ontvlieden waren zij immers naar Amerika gegaan. Dat was in de 18de eeuw een hele onderneming. De reis daarheen in het stinkende ruim van een wrak schip duurde enkele maanden en de verzorging in het nieuwe land was uitermate slecht. Men stond voor situaties die men zich nooit had kunnen dromen.

Als een winter wat al te lang duurde was er in zo'n pas gevestigde kolonie vaak bittere hongersnood. De „huizen” bestonden uit ruw behouwen boomstammen, die op elkaar waren gestapeld, dus echte blokhutten. Uitmuntend te verdedigen maar met een minimum aan woongemak.

De kolonisten, soms ook door godsdienstvervolgingen gedwongen uit Europa weg te gaan, wilden in hun nieuwe vaderland niets liever dan rust. Zij rooiden een plekje in het oerwoud, bouwden daar hun hut en wilden als eenvoudige landbouwers verder hun dagen slijten. Door de onrust der tijden kon dit echter niet zo in praktijk worden gebracht als zijzelf wel wilden. Daarom werd er vaak geploegd met in de ene hand de leidsels en in de andere hand het geladen geweer. Begrijpelijk wàs het dan ook dat in de grote gezinnen die daar opgroeiden, altijd wel een of meer zoons waren die niets voor een rustig leven voelden maar veel liever op avontuur gingen. Zij zwierven langs de grenzen — de latere frontiers — waar blanke en roodhuid elkaar steeds ontmoetten.

Wanneer de Indianen een aanval in zin hadden waren zij het die de kolonisten waarschuwden. Wanneer er op een plek gevochten zou worden, stroomden deze ongunstige elementen naar die plaats toe als het ware aangezogen door de kans op een flink gevecht. Deze jongeren waren de scouts, de spoorzoekers. Ze werden tenslotte later ook de *„Davy Crockett's.”* Moedige mannen, zonder wie de beschaving en kolonisatie van Noord-Amerika zich nooit zo zou hebben ontplooid. Mannen ook, die in hun hart heilig geloofden aan wet en recht, maar die het nooit lang op één plaats uithielden.

Afb. 4. De taak van de tegenwoordige cowboy in Arizona bestaat grotendeels uit het bewaken van de kudden vee.

Een rustig landmansbestaan was voor hun rusteloze ziel onmogelijk. Zij en hun nakomelingen zouden tenslotte ook hun stempel drukken op het Wilde Westen, waarvan de echte glorietijd — zo men hier al van een „glorietijd" kan spreken — pas na 1840 valt.
Een ander figuur, tevens een drager van de voortschrijdende be-

schaving, was de koopman die langs de hutten van de kolonisten trok. Hij was de man die de nieuwtjes overbracht, die in het eenzame bestaan van de kolonist, die soms wel dagenver van elkaar woonden, een lichtpunt bracht en het contact met de buitenwereld onderhield. Naast de koopwaar en de gewone kleine voorwerpen zoals naaigerei, boeken en kruit — vergeet niet dat in de gewone dorpjes ook geen winkels waren — voerde hij nog twee wonderlijke zaken met zich mee. Dat waren in de allereerste plaats enkele.... *jonge poesjes.* De bos- en veldmuizen meenden in een nieuw soort paradijs te zijn aangeland toen de kolonisten hun eerste oogsten binnenhaalden en in schuren opsloegen. Dát was een feest voor deze rusteloze knagers! Nu was er de hele winter volop genoeg.... een mening die de kolonist echt niet waardeerde. Daarom waren katten in het Wilde Westen een zeer gevraagd artikel. Geen koopman trok erop uit zonder wat jonge miauwende muizenvangers bij zich te hebben. Daar was geld mee te verdienen.
Naast de jonge poesjes waren appelpitjes van zeer veel belang. Er waren kooplui die altijd appelpitjes bij zich hadden en deze voor duur geld aan de kolonisten verkochten. Hierdoor ontstonden na

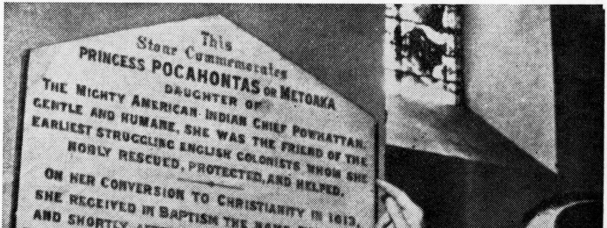

Afb. 5. De grafsteen van de Indiaanse prinses Pocahontas in het Engelse kerkje te Gravesend.

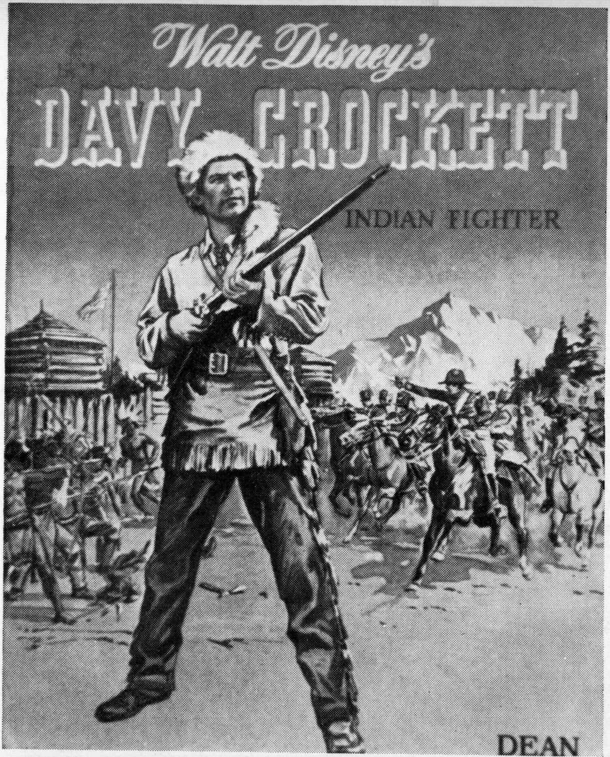

Afb. 6. De omslag van het boek van Davy Croquett

zoveel jaren de boomgaarden. Deze kooplui kregen al gauw de naam van „Johnny Applesead". Hierdoor kwam dan in het Wilde Westen de bloesem in het voorjaar en door de gevulde boekenkorf van de koopman enige beschaving in de lange winteravonden.

Is Davy Crockett het oer-symbool van de rustige sterkte van de kolonist van voor 1840, Johnny Applesead is het symbool van zijn culturele belangstelling en zijn vooruitziende blik.

DE PRAIRIE LOKT

Toen de Amerikaanse vrijheidsoorlog in 1783 beëindigd was — waarbij de eerste dertien staten zich van het Engelse koloniale bewind hadden losgemaakt — waren de duizenden kilometers land tussen de kusten van de Atlantische en de Stille Oceaan zo goed als onbekend. Aan de oostelijke kust bevonden zich nederzettingen met daar achter machtige onontgonnen wouden. Dan kwamen de

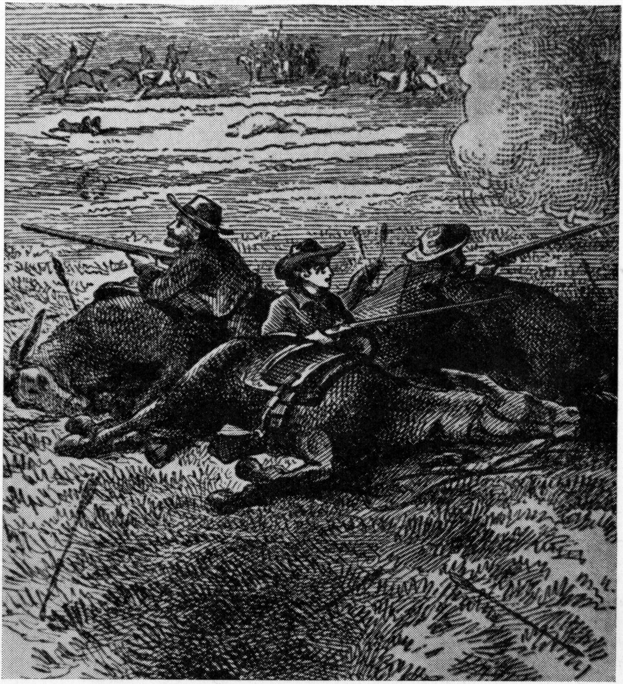

Afb. 7. In de prairie vecht men voor zijn leven.

prairies, grasvlakten die men wekenlang te paard kon doortrekken zonder veel mensen te ontmoeten. Tenslotte was er het Rotsgebergte (Rocky Mountains), een woest terrein van hoge bergen en diepe kloven, en dan eindigde men bij San Francisco, de smalle kuststrook die door de Spanjaarden slechts zeer ten dele was ontgonnen. Wegen waren er in het geheel niet. Alleen in het oostelijke deel liep een bevaarbare rivier met talloze zijrivieren. Bekende namen zijn hier de Mississippi, de Ohio, de Missouri en de Platte-river.

Voorbij deze rivieren kwam toen haast geen blanke, behalve een aantal pelsjagers. Nadat het bestuur van de Verenigde Staten omstreeks 1800 geconsolideerd was, begon men intensief het terrein aan de kust te cultiveren. Orde en wet werden er, soms vrij hardhandig, gebracht. Er waren echter pioniers, die dit niet prettig vonden. Zij verzetten zich niet tegen een geordende maatschappij, maar hun vrijheidsdrang, hun zucht naar avontuur was te sterk, om zich in zo'n keurslijf te kunnen dwingen. Dit waren veelal de zonen en dochters van de oudere kolonisten, nakomelingen van hen die bij een vorig geslacht de vechtlustigsten waren geweest. Wanneer de beschaving te veel naar hun zin opdrong, namen ze hun ploeg, hun geweer en hun paard en gingen met hun gezin verder westwaarts; hun hele hebben en houwen geladen op een kar. De weg naar het westen lag nu open.... in 1803 hadden de U.S. het grote achterland — Louisiana — van de Fransen gekocht.

In die jaren verscheen dan een voertuig op de prairie dat lange tijd het symbool zou zijn van de trek naar het westen: de *HUIFKAR*. Deze huifkar werd doorgaans getrokken door paarden, soms echter ook door een span ossen, meestal het ras met lange hoorns. De eerste huifkar vertrok in 1787 naar Ohio. Dit wankele voertuig was maanden, soms wel jaren lang de woonplaats van de pioniers. Zij leefden erin, hun kinderen werden er geboren, ze lagen er ziek en overleden er. Het was in tijden van gevaar hun bescherming. Wanneer een aantal van deze wagens in een karavaan bijeen was en de karavaan werd door Indianen aangevallen, dan was het meestal de manier, dat zij een ronde wagenburcht van de logge karren maakten.

De snelheid waarmee de huifkar voortging — vooral als deze door ossen werd getrokken — was uitermate gering. Drie, vier kilometer per uur was een hoog gemiddelde en meer dan zes, zeven uur per dag werd er doorgaans niet gereisd. Met dit schommelend en botsend gevaarte, terecht door dichterlijke lieden in het Engels de „prairie schooner" genaamd, dus „het schip van de prairie", begaven zich de pioniers op een vaak eindeloos-lijkende tocht. Men wist het doel niet,

Afb. 8. Zo zag het er in het ruim van een emigrantenschip uit.

noch de weg. Men vertrok, een aantal gezinnen bij elkaar, vertrouwend op zichzelf, zijn geweer en vaak als enige lectuur de Bijbel. Onderweg moesten er wegen worden gevonden, stromen overgestoken en bergen beklommen. Soms moesten de wagens uit elkaar worden genomen om de delen stuk voor stuk door onbegaanbare kloven omhoog te dragen. Dan weer maakte men zo'n wagen waterdicht en gebruikte het als vaartuig.

De indeling van een karavaan in het Wilde Westen was doorgaans zeer militair, vooral als men in gevaarlijke streken kwam. Op „the planes", de onmetelijke vlakten van de prairie, moest men zulk een orde wel handhaven, er waren karavanen van honderd en tweehonderd wagens.

Vóór het vertrek aanbrak benoemde men met onderling goedvinden een aanvoerder, vaak bijgestaan door enkele oudere mannen, en dan werden elke twintig tot dertig wagens opnieuw ingedeeld onder leiding van een ervaren man.

In de eerste jaren van de trek naar het westen moest men met zoeken en soms ook door gedeeltelijk terugkeren de route — men noemde het „the trail" — vinden. Later werden deze wegen aangeduid door de sporen van de huifkarren, de geraamten van de dieren die onderweg waren gestorven, hier en daar een eenzaam kruis.... of de resten van een door de Indianen bestormd kamp. Treurig

staken dan de halfverbrande overblijfselen van „the covered wagon" boven het verdorde prairiegras uit.
Scouts en planesmen vergezelden, op hun paarden gezeten, de karavaan. Zij zochten de weg en beveiligden de pioniers.... zo goed en zo kwaad als het ging.
In 1842 begon de beroemde trek naar het westen over de *Oregontrail.* Oregon is een landstreek aan de Stille Oceaan, in de buurt waar nu Columbia ligt. Het was een rijk land en veel belovend voor de pioniers die zich daar zouden vestigen. Natuurlijk kon men met een schip om Kaap Hoorn varen; maar waar zouden de arme landverhuizers, die niets dan een paar paarden en een huifkar bezaten, het geld voor die lange reis vandaan hebben moeten halen? Zo kwam het dat men over land ging.... met alle gevaren en moeite van dien.
Het vertrekpunt was meestal St. Louis aan de Mississippi; een stad gelegen op het punt waar verschillende zijrivieren bij elkaar komen. Rustpunten onderweg waren de enkele „forten" die de United States op de prairies en in de dalen van het gebergte had gevestigd, met het doel nog enige orde en tucht in dit wijde land te kunnen handhaven.

Afb. 9. Voor het vertrek naar het Westen wordt in de stad nog even geoefend in het maken van een wagenburcht.

Steeds meer mensen gingen naar het Westen. In 1843 vertrok de grootste karavaan van die jaren. Het waren meer dan duizend mannen, vrouwen en kinderen. Op 26 juli van dat jaar bereikten zij Oregon en dit feit werd vereeuwigd op een rotspunt.
Deze rots zou men later de Independence-Rock noemen. Dit is nog steeds een gedenkteken waarheen de Amerikanen graag een vakantietrip ondernemen.
Het zou echter nog tot oktober duren voordat deze pioniers werkelijk bij de plaats aankwamen, waar zij een nederzetting stichtten. Oregon behoorde toen nog tot het Britse rijk, maar de Engelsen deden niets om de kolonisten tegen de Indianen te beschermen. Het was daar een oorlog in het klein. Pas enkele jaren later verkochten de Engelsen het land aan de U.S.A. Daarna duurde het niet lang meer of men stuurde er soldaten heen om de kolonisten te beschermen. Door deze tocht was bewezen dat het mogelijk was in grote groepen dwars over het vasteland van Amerika door de prairie te trekken.
De grootste prestatie op de Oregontrail was de uittocht van de „Heiligen der Laatste Dagen", zoals de Mormonen zich noemden. Deze Mormonen vormden een godsdienstige sekte. Zij hadden een afwijkend geloof, dat bij een groot deel van de inwoners van de Staat Illinois, waar het merendeel van de Mormonen verblijf hield, niet in goede aarde viel. Na veel ruzie en twisten besloten de Mormonen „het beloofde land" te gaan opzoeken. Onder hun leider, Brigham Young, ging de eerste groep van vijftienduizend Mormonen in 1846 op weg. Het was een grootscheepse onderneming waaraan veel risico was verbonden. Doch zij voelden zich gesterkt door Bijbelse voorbeelden. Na enkele jaren trekken, kwamen de Mormonen in grote groepen aan in de vallei van het Grote Zoutmeer. Het was daar barre woestijngrond en de eerste jaren was het in de stad bij het Zoutmeer (Salt Lake City) niet vet soppen. Vaak bestonden de maaltijden uit gekookte cactusbladen en distels.
De grote verdienste van deze Mormonen was echter dat zij bewezen dat zelfs zéér grote groepen door het Wilde Westen konden trekken en dat men daar, zonder al te grote moeilijkheden een dragelijk nieuw bestaan kon opbouwen.
In die jaren waren naar het Wilde Westen slechts pioniers en wat pelsjagers vertrokken. Bovendien kwamen er zo nu en dan ook wat handelaren. Het was geen land dat veel slechte elementen aantrok. Slechts zij die voor de wet vluchtten, de outlaws, zochten er een schamele schuilplaats. Bij de kolonisten was heus niet veel te halen. Dat werd echter anders toen James Marshall op 24 januari 1848 in

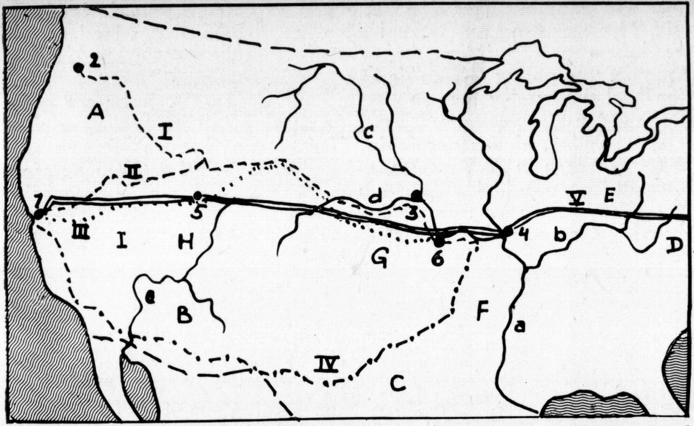

Afb. 10. Trails: *I Oregontrail, II Californie-weg van de Oregontrail, III Pony-express, IV Butterfield-Overland-mail, V Spoorweg.*
Rivieren: *a Mississippi, b Ohio-river, c Missouri river, d Platte river, e Colorado river.*
Plaatsen: *1 San Francisco, 2 Columbia, 3 Omaha, 4 St. Louis, 5 Salt Lake City, 6 Independence.*
Landschappen: *A Oregon, B Arizona, C Texas, D Virginia, E Ohio, F Arkansas, G Kansas, H Utah, I Nevada.*

Californië een ontdekking deed. Het was tijdens de bouw van zijn molen. In de rivierbedding zag hij een glinsterende steen. Hij raapte deze op en vertrouwde zijn ogen niet.... het was goud.... echt goud!
Goud is een toverwoord, dat nu eenmaal de mensen aanlokt. Zo gauw als het met de toenmalige communicatiemiddelen mogelijk was, snelde het bericht over de wereld: „Goud gevonden in Californië.... het ligt er zo maar voor het oprapen!"
Wie er toe in staat was verliet zijn bedrijf, zijn winkel of zijn farm om goud te gaan zoeken. Ze waren immers naar het Wilde Westen getrokken om rijk te worden en hier hadden zij, zo hoopten ze, de mogelijkheid binnen de kortst mogelijke tijd zo rijk te worden als zij nog nooit gedroomd hadden.
Ook in het oosten van Amerika trok menigeen weg. Het goud was

heel wat aanlokkelijker dan het moeilijke bestaan van de landbouwer. Het was een groot toeval dat even tevoren al het land aan de westkust van Noord-Amerika — aan het einde van de Mexicaans—Amerikaanse oorlog — aan de U.S.A. was afgestaan!
Een heel nieuw slag mensen kwam naar Californië. Voor een groot deel reisden zij over land. Slechts de rijken of zij die heel vlug goud wilden vinden, gingen per schip. Deze mensen hebben een bepaalde naam gekregen in de Amerikaanse geschiedenis. Zij worden de „fortyniners" genoemd, dus de mensen van '49. In dat gedenkwaardige jaar 1849 gingen er ruim tachtigduizend op weg door de prairie. De oude Oregontrail werd nog maar voor een klein deel benut. Die duurde te lang. In de Rocky Mountains moest een nieuwe weg worden gevonden.
Het was een heel verschil met vroeger, wat zich toen door de prairie bewoog. Daarvóór waren het pioniers geweest; boeren die een nieuw land zochten. Grond om zich op te vestigen en een nieuw bestaan op te bouwen. Mensen, vaak van zeer goede wille en dikwijls bezield met eerbied voor alles wat leeft. Al waren het dan ook avontuurlijke lieden, zij waren bepaald niet slecht. Natuurlijk hadden zij wel moeilijkheden met de Indianen, maar dat lag op een geheel ander vlak. Brute moordpartijen waren er niet bij.... dat werd nu anders. De „fortyniners" hadden slechts één doel voor ogen: *snel rijk worden op de meest makkelijke manier!*
Onder hen telde men misschien wel eens idealisten, maar in ieder geval ook het grootste boevengespuis. Er waren mannen die thuis een ziek kind hadden dat een dure operatie moest ondergaan en waarvoor zij geen geld konden vinden. Zíj gingen naar de goudmijnen om de „nuggets" — de zuivere goudklompjes — op te delven. Er waren echter ook goudzoekers die dit felbegeerde metaal wilden hebben om dit zo snel mogelijk te verbrassen. En mochten zij het zelf niet vinden, met een schot of messteek kon men het ontvreemden aan een andere, wél gelukkige vinder van de deadly „dust" (zoals men het stofgoud noemde).
Achter de goudzoekers aan, streken de „aasgieren" in de kampen neer. Het waren de kroegbazen, vrouwen van allerlei allooi, speelbankhouders en alle mogelijke andere lieden.
's Avonds in de kampementen zag men een beeld uit Dante's bekende boek „Inferno" („De hel"). Er werd gespeeld — vaak waren het valsspelers —, de allergemeenste whisky gedronken en daarna in dronkenschap met mes en pistolen gevochten.
Kapitalen werden op één dag uit de grond gehaald, brokken gedegen goud van dertig tot veertig kilo, die in díé jaren — let wel — een

Afb. 11. Vaak werden blanke vrouwen door de Indianen geroofd.

kleine twintigduizend dollars opbrachten. Op één avond werd dit geld weer verbrast, met vrouwen, spel en drank.

De goudkoorts had iedereen aangegrepen. Als de schepen de haven van het toen nog kleine dorpje San Francisco binnen voeren, stonden de officieren met de wapens in de vuist om de bemanning het drossen te beletten. En nóg kwam het vaak voor, dat er zeilschepen wekenlang in de haven doelloos lagen te wachten tot zij voldoende bemanning van teleurgestelde goudzoekers bij elkaar hadden gekregen.

Want dit is zeker, het aantal teleurgestelden was duizend maal groter dan zij die wat hadden gevonden en zich rijkdom wisten te verwerven.

Door het goudvinden (want niet alleen in Californië maar wat later

werden ook in Colorado, Montana en Nevada edele metalen gevonden) kwamen talloze slechte elementen naar „the Wild West". De goudvelden van Californië werden tijdenlang geterroriseerd door een groep schurken die hun clan „the hounds" (de jachthonden) noemden. Zij imiteerden verkiezingen en zo ontstond een namaakbestuur, dat elke schijn van recht en wet miskende.
Wanneer tenslotte de goedwillende goeverneur van Californië op straat door een valsspeler in koele bloede wordt vermoord, sluiten de burgers zich aaneen. Dít gaat te ver! Wanneer bovendien nog blijkt dat de — omgekochte — jury deze valsspeler niet veroordeelt maar op „juridische gronden" vrijspreekt, begrijpen de goedwillenden dat zij het recht in eigen hand moeten gaan nemen.
Zij vormen een vrijwillig politiekorps. De gevangenis, waarin verschillende misdadigers worden beschermd, wordt bestormd en de schuldigen opgehangen (gelyncht).
Dit zou nog vaak in het Wilde Westen voorkomen. In de strijd om recht waren de goedwillende burgers soms genoodzaakt dit recht in eigen hand te nemen. Wanneer dit *niet* was geschied zou het westen ondergegaan zijn in onrecht en misdaad. Helaas, dit lynchen werd later in de Zuidelijke staten gezien als — onrechtmatig — middel om de negers te intimideren.
De goudzoekers hadden weinig kans hun geld te sparen en naar huis over te maken. In de als paddestoelen uit de grond verrezen kampementen wist men wel weg met het goud dat deze mannen onder de grootst mogelijke ontberingen uit de grond opdolven.
Waren er toch verstandigen die hun geld wisten te bewaren, dan ontstond er een ander gevaar. Rovers wachtten de terugkerende, met goud beladen goudzoekers op.... een eenzame dode sprak geen woord meer over het misdrijf dat was geschied.
In de jaren 1861 tot 1865 teisterde een geweldige crisis de Verenigde Staten. Een burgeroorlog die al lang gedreigd had, werd toen eindelijk uitgevochten. Het was de strijd van de slavenstaten — de Zuidelijke staten van de U.S. — tegen die van het Noorden waar de slavernij niet werd erkend. In die bange jaren van de burgeroorlog werd het Wilde Westen vergeten. Maar toen de krijg voorbij was waren er een aantal soldaten die niets anders wisten te doen dan naar „the Wild West" te trekken om daar hun fortuin te zoeken. Zij gingen als kolonisten of als bevechters van de Indianen. Want de roodhuiden waren steeds brutaler geworden. Met zo'n burgeroorlog vlak naast de deur, was de achting voor de blanken zeker niet gestegen. Uit Europa waren in de oorlogsjaren steeds meer kolonisten gekomen. Men schreeuwde om land.

Daarbij kwam nog dat in het zuiden van de V.S. menigeen alles had verloren en zich in een nieuw land een nieuw bestaan wilde opbouwen. In die jaren was bovendien in Europa de economische toestand voor de arbeiders zeer verslechterd. Er hadden zich daar ook revolutionaire ideeën verspreid en de verspreiders hiervan werden soms door de politie gezocht. Velen gelukte het naar Amerika te ontkomen waar de vrijheid lokte.
De aardappeloogsten in Ierland waren enkele jaren na elkaar mislukt en een hongersnood van ongekende omvang bedreigde de bevolking. Tienduizenden Ieren wisten deze ondergang te ontvluchten door naar Amerika te emigreren.
In Nederland had men godsdiensttwisten en de bedreigde secten wilden in het nieuwe land een onbekommerd bestaan opbouwen. Ook zij gingen, gelijk zovele anderen, naar de wijde prairies van de U.S.A.
De vervolgingen in Polen, de Baltische staten en in Finland door het grote Rusland nam in die jaren in ongekende hevigheid toe. Ook de geknechte bevolking van déze gebieden zocht — als het maar enigszins mogelijk was — de vrijheid van de Nieuwe Wereld.
Met scheepsladingen tegelijk kwamen dus de mensen uit alle delen van Europa in de Noordamerikaanse havens aan. Zij allen werden aangelokt door de Home-stead-Act (1862), waarbij elke emigrant grond voor niets kon krijgen, mits hij deze grond goed benutte. De emigranten verspreidden zich dan over het enorme continent en daardoor werd het Wilde Westen voor een groot deel bevolkt. Het werd een wonderlijke samenleving van mensen die in Europa geheel andere toestanden gewend waren. Ze werden nu als het ware ontworteld en met vele andere volken en rassen in een enorme smeltkroes geworpen.... Zo moest men een nieuwe samenleving opbouwen.
Begrijpelijk was het dat al deze pioniers en kolonisten zich snel eigen gewoonten aanmaten. Ze wilden nu eenmaal een houvast hebben. De meest vooraanstaanden onder hen werden nagevolgd. Zij werden de voorbeelden. Zo ontstond ook een eigen wijze van kleden. De bepaalde hoeden, die bij enkele volken in Europa gedragen waren, werden nu de typische hoofddeksels van de bewoners van het Wilde Westen.
De ruime broek van bijna onverslijtbaar linnen ontstond door een toeval. Toen een kleermaker uit New-York van de „goldrush" had vernomen, besloot hij met zijn kleding en stoffen naar Californië te trekken. Hij ging in 1849 met een clipperschip om Kaap Hoorn. Zijn reis maakte hij al goed door onderweg zijn kleding te verkopen.

Zo kwam hij in Californië aan met enige balen tentlinnen om hiervan voor de gouddelvers tenten te maken. Maar dát was nu net het enige dat zij *niet* konden gebruiken. Zij hadden blokhutten of sliepen, nog primitiever, om het open kampvuur. Waar zij wél behoefte aan hadden en zeer dringend zelfs, waren stevige onverslijtbare broeken. En Levy Straus was handelsman — en kleermaker — genoeg om van het ijzersterke canvas, eigenlijk bestemd voor tenten, broeken naar maat te gaan naaien! Zo ontstond de bepaalde eigen mijnwerkersbroek, die lange tijd het costuum van het Wilde Westen zou beheersen, evenals het open vest en de halsdoek. Kleding die weliswaar ook aan mode onderhevig was, doch die desondanks zich tot op heden, tenminste in films, toneelstukken, boeken en bij de toeristen, heeft weten te handhaven!

BLEEKGEZICHT EN ROODHUID

De oorspronkelijke bewoners van Noord-Amerika zijn in wezen geheel anders geweest dan men u altijd heeft verteld. De vroegere roodhuid was niet de stille man die alleen maar met paarden wist om te gaan en op de prairie rondzwierf met een lust tot doden. Zij waren zoals alle natuurvolken, eenvoudig van inborst maar — begrijpelijk — ook anders dan de blanken. Het is niet mogelijk om van „dé Indiaan" te spreken, want de verschillende stammen onderling wijken hemelsbreed van elkaar in gewoonten en aanleg af. De strijd voor 1800 van de blanken met de Indianen hebben wij hiervoor reeds verteld. Door het opdringen van de kolonisten was de roodhuid echter gedwongen zijn min of meer vredig bestaan in de wouden op te geven, waar hij van een akkerbouwend en jagend man een nomade werd die steeds meer vertrouwd werd met zijn paard. In 1804 viel het besluit dat alle roodhuiden alleen ten westen van de Mississippi mochten leven!
De paarden waren in wezen onbekend in Noord-Amerika. De Spanjaarden hadden ze voor het eerst in de Nieuwe Wereld gebracht. Zij hadden schrik om zich heen verspreid door „deze grote berijdbare honden", zoals de Indianen de paarden toen noemden. Enkele ontvluchte paarden hadden zich in de loop van enkele eeuwen zo snel vermeerderd dat zich grote kudden mustangs in de prairie ophielden. Uit deze mustangs koos de Indiaan zijn paard en hij werd tenslotte zo'n fantastische ruiter als zelden tevoren ooit heeft bestaan.
De wapens van de Indianen waren in het begin speer, mes, pijl en boog. Vooral met dit laatste wapen wist hij zo handig om te gaan

Afb. 12. De Indianen waren fantastische ruiters

dat het bijna ongelooflijk was wat hij hiermee kon verrichten. De roodhuid kon zó snel pijlen afschieten, dat wanneer de eerste pijl het slachtoffer raakte, de tweede pijl in de lucht voortsnorde en de derde pijl op de boog werd gelegd.

Wat konden de arme kolonisten met hun ouderwetse voorladers hier tegenover stellen?

In dezelfde tijd dat zij één schot afvuurden kon een Indiaan acht pijlen wegschieten.

De grote grieven van de Indianen tegen de blanken waren voornamelijk de volgende drie:

- De blanken nemen het land van de Indianen zonder meer in bezit.
- De voedselbronnen van de Indianen, het wild en dan voornamelijk nog de bisons, worden afgeslacht, wat hongersnood voor de roodhuid in de toekomst betekent.
- Tenslotte denkt een aantal blanken dit (het is hun vaste overtuiging en zij handelen er ook telkens naar): „Er is maar één goede Indiaan.... en dat is een dode Indiaan"!

Vooral deze laatste gedachte heeft in al zijn afschuwelijkheid jarenlang opgeld gedaan in „the frontiers". Troepjes avonturiers die niets om handen hadden, trokken door de wildernis en schoten iedere Indiaan, om het even of het nu vrouwen, kinderen of volwassen krijgers waren, zonder pardon dood.

Goedwillende Indianen die niets anders wensten dan in goede verstandhouding met de blanken leven, werden stompzinnig neergeknald. Wanneer de anderen zich dan op de blanken wroken, werd het Amerikaanse leger te hulp geroepen. De blauw geuniformeerde cavalerieregimenten zwermden uit om tot vrede te dwingen.... alleen omdat een stel bloeddorstige blanken zonder aanleiding had gemoord.

Laat ik u als voorbeeld het verhaal vertellen van Tagajuta of — zoals hij meestal bij zijn doopnaam werd genoemd — John Logan. Hij was opperhoofd van de Irokezen. Hij was christelijk opgevoed, sprak, las en schreef zowel Frans als Engels en leefde met zijn gezin als een vriendelijk en behulpzaam man temidden van een aantal kolonisten. De andere Indianen uit de buurt wist hij steeds te overtuigen van de waarheid dat er maar één vrede mogelijk was in Amerika: als blanke en roodhuid vreedzaam naast elkaar woonden en de roodhuid de gewoonten van de blanken overnam.

Natuurlijk is er altijd onrust op de grenzen. De blanken dringen op en de Indianen zijn niet steeds bereid hun land te verkopen of dit zonder enige vergoeding te verlaten. John Logan bemerkt de onrust en gaat naar de goeverneur van de staat om te trachten door eventuele onderhandelingen de dreigende moeilijkheden in der minne te schikken. Dan besluit een stel van de rauwste kolonisten de zaak wel eens even op hun eigen manier te „regelen". Als zij maar genoeg Indianen doodschieten zullen de anderen wel bevreesd worden en weggaan! In fort Pittsburg rijden zij binnen juist als een Indiaanse pelsjager arriveert om zijn vellen te verkopen. Zij schieten deze man zonder meer dood. Dan varen zij in een boot de Ohio af met weinig voedsel en veel jenever aan boord. Een kano met drie Indianen wordt doorzeefd met kogels. Zo komen zij ook in de buurt van Logans huis, waar zijn vrouw, zijn moeder en vier kinderen verblijf houden. Het zestal staat voor het huis en wuiven de boot toe. Door talloze kogels getroffen zinken zij ineen. Het huis wordt in brand gestoken. Zo gaat het stel verder, een spoor van dood en vernietiging achter zich latend.

Als Logan terugkomt en de schanddaad bemerkt valt hij bewusteloos neer. Als hij weer tot bewustzijn komt, hebben de blanken een onverzoenlijke vijand van formaat erbij gekregen. Hij roept de

Afb. 13. De blanken dringen op. Eerst komen zij als handelaars in de nederzettingen van de Indianen.

krijgers van zijn stam op tot oorlog. Als een bloeddorstige wolf zwerft hij door het land en vermoordt op zijn beurt zonder onderscheid de blanke kolonisten. Een van die geweldige Indianenoorlogen, zoals er vele de opmars van de beschaving in de Verenigde Staten hebben opgehouden, is op deze wijze begonnen!

Op het ogenblik staat in de miljoenenstad Chicago voor John Logan een monument. Daar, waar deze man het goede gezocht en het kwade gedaan heeft, wordt zijn nagedachtenis nu geëerd!

Maar al belemmerden de Indianenoorlogen de opmars van de blanken, tegenhouden kunnen zij ze niet.

Meen niet dat deze onrechtvaardige behandeling van de Indianen alleen geschiedde door een stel onverantwoordelijke en misschien ook wel ontwortelde kolonisten.

De commandanten van de soldaten, wier taak het toch eigenlijk was

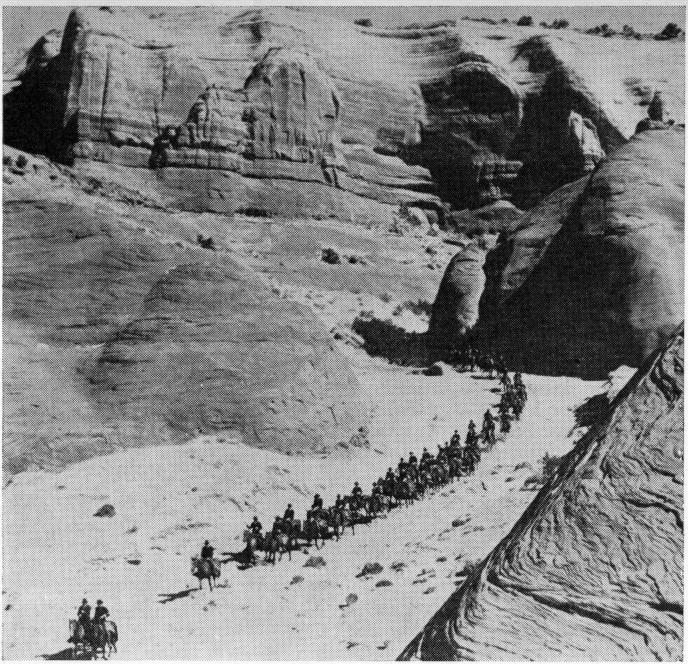

Afb. 14. De cavalerie der Verenigde Staten in de woestijn op zoek naar Apachen.

de vrede in het Westen zoveel mogelijk te bewaren, hadden dikwijls een wonderlijke opvatting van deze taak. Was er in het gebied waar zij het recht moesten handhaven een misdaad geschied, dan was het allereerste wat zij dachten dat een Indiaan wel de schuldige zou zijn! En wanneer dan maar een Indiaan gevangen genomen was en ter dood gebracht, dan was op eenvoudige wijze de misdaad „opgelost en bestraft".

In het zuidwesten van Amerika, daar waar nu de staten Nieuw-Mexico en Arizona liggen, woonden de stammen van de Apachen. De Spanjaarden en de Mexicanen hadden reeds getracht een deel van

deze landen te koloniseren maar waren daarbij gestuit op de taaie tegenstand van deze roodhuiden. Het waren geharde krijgers, uitmuntende rijders en al spoedig leerden zij ook met vuurwapens om te gaan. Generaal Von Moltke noemde hen eens de beste lichte cavalerie die ooit heeft geleefd.
In 1848, na de Mexicaans-Amerikaanse oorlog, werden Arizona en Nieuw-Mexico bij de V.S. ingelijfd. Die gebieden werden toen ook door de kolonisten bezet. Het gevolg hiervan was dat tussen de Apachen en de blanken een oorlog ontstond. Een oorlog die vele jaren duurde, wel eens onderbroken werd door een tijdelijk vredesverdrag, maar uiteindelijk leidde tot de bijna volledige vernietiging van de Apachen. *Eerst in onze eeuw hebben zij de strijd volledig opgegeven en zich teruggetrokken in de hen aangewezen reservaten.*
De Apachen leefden grotendeels van de jacht. Waar de kolonisten kwamen was de mogelijkheid om te jagen voorbij. Dat de Indianen zich dus tegen de komst van de kolonisten verzetten was in de allereerste plaats van hen een kwestie van levensbehoud. De blanken

Afb. 15. Gevecht tussen blanken en Indianen.

Afb. 16. De Wagenburcht wordt bestormd.

namen immers de vruchtbare gronden in bezit en lieten slechts de woestijnen en bergstreken aan de anderen over. De plannen om de Apachen hardhandig te onderdrukken werden teniet gedaan door de Burgeroorlog. In deze tijd zagen de roodhuiden hun kans schoon. Na de Burgeroorlog werd in een officieel rapport openlijk toegegeven dat 19/20ste deel van Arizona weer onbetwistbaar Indiaans grondgebied was geworden. Alle kolonisten die zich daar hadden neergezet waren óf gevlucht óf vermoord.
Men probeerde het met de Indianen op een accoord te gooien. De bekende spoorzoeker Kit Garson wist de Indianen te bewegen naar een reservaat te vertrekken. Ze deden dit maar het werd een ware tragedie. Alle afspraken, hun plechtig bij verdragen beloofd, werden zo goed als niet nagekomen. De regering van de V.S. had wel het hare gedaan, maar de Indianenagenten hadden handig een groot deel van de toegestane gelden in eigen zak laten verdwijnen. Zo trokken de Apachen weer uit de reservaten weg en opnieuw woedde de oorlog in alle hevigheid. Het was een strijd waarbij geen kwartier werd gegeven of genomen.
De Indianen van goeden wille, die zich bij de blanken trachtten aan te passen, werden door de slechte elementen onder deze laatste vaak zonder aanleiding vermoord. De hardwerkende kolonist, die een eenzaam stuk land had uitgezocht en hier in alle eer en deugd voor

zich en zijn gezin een bestaan trachtte op te bouwen, werd met de zijnen door de Indianen onder het plegen van de afschuwelijkste wreedheden doodgemarteld. Nog in september 1872 schreef het bekende dagblad de New York Herald Tribune: „Wagentreinen worden overvallen en leeggeroofd. Gehele troepen-afdelingen worden op de vlucht gejaagd. Deze oorlog in Arizona heeft ons nu al duizenden mensen en veertig miljoen dollar gekost".
Aan deze Apachen-oorlog, hier zo uitvoerig beschreven, werd tenslotte een einde gemaakt door massaal optreden én door het feit dat de Indiaan door de historie in het ongelijk is gesteld. De roodhuid wás nu eenmaal de verliezende partij en elk tegenspartelen maakte de doodstrijd voor hem slechts langer.
Andere Indianenstammen uit de prairie waren de bekende Sioux, de Comanchen en de Kiowa's. Ook zíj hebben zich op hun beurt

Afb. 17. Wagentreinen worden door de Indianen overvallen en leeggeroofd.

Afb. 18. Indianen op het oorlogspad.

verzet tegen de blanken. Een verzet dat evenwel ook volkomen vruchteloos was. In de strijd tussen Indianen en blanken waren de eenvoudige emigranten dikwijls degenen die, op hun doortocht over de prairies, vergezeld door vrouw en kinderen, aan het kortste eind trokken. In hun langzaam voortbewegende huifkar waren zij een gemakkelijk mikpunt en de buit was in de ogen van de Indianen nogal begeerlijk!
Toen de blanken Amerika binnen trokken bevonden zich naar schatting een zestig tot honderd miljoen bisons op de prairies. In grote kudden verdeeld zwierven zij over de onmetelijke vlakten rond, in de zomer in het noorden en bij de nadering van de winter naar het zuiden trekkend. Deze kudden waren de voedselbron van de prairie-Indianen. Hun huiden leverden het leer dat voor de

kleding gebruikt werd en het gedroogde vlees van de bisons was een mogelijkheid om de winter te trotseren. Toen de blanken kwamen werden deze kudden opgeschrikt. Dat was evenwel niet het ergste. 't Telde in die jaren ook niet dat een klein deel van de prairies aan de bisons werd onttrokken. Maar wat wel erg was, waren de stompzinnige jachten die werden ondernomen. Toen de jagers nog door de prairie trokken was het gewoonte dat zij een bison neerschoten en alleen de tong en de biefstuk gebruikten. De rest liet men liggen voor de prairiehonden en de gieren. Dit was normaal.... één zo'n bison kwam er niet opaan.

Afb. 19. De kleding van het Westen. Links een trapper, in het midden soldaten, rechts een scout.

Afb. 20. Krijgsdans der Indianen, die werd uitgevoerd voordat zij het oorlogspad betraden.

Maar toen de sportjagers kwamen — en nadat de treinen door de prairie reden en van hieruit jachten werden georganiseerd — tóén waren de dagen van de buffels geteld. De vreedzaam langs de spoorbaan grazende kudden werden vanuit een trein door honderden „sportjagers" stomweg neergeknald. Het was een waar bloedbad. De aangeschoten halfdode dieren sleepten zich voort, dagenlang soms, maar niemand bekommerde zich om hen. Het was een zinloze moordpartij.... zelfs geen gram vlees of een deeltje van de huid werd meegenomen. Het was alleen maar schieten op een levend dier,

dat geen schijn van kans had. Duizenden en duizenden bisons stierven langs de spoorbaan. Na enkele jaren waren er alleen nog maar verbleekte beenderen, die daar als een stomme aanklacht tegen de domheid van de blanken lagen.
Maar zelfs dát zou misschien nog niet voldoende zijn geweest om die enorme kudden geheel te laten verdwijnen. De vleesvoorziening van de farmers in „the West" en vooral die van de legers tijdens de Burgeroorlog, dunden eveneens de rijen van de bisons. Ook de kampementen van de mannen die de spoorwegen bouwden, hadden steeds behoefte aan vers vlees. Daarvoor had men speciale jagers in dienst. Een van deze jagers die het respectabele record behaalde een kleine 5000 buffels te hebben neergeschoten, kreeg hierdoor zijn beroemde bijnaam: Buffalo Bill.
De goudzoekers hadden eveneens vlees nodig. Dit vlees werd gedroogd en zo verzonden. En de vleesfabrieken konden ook nog wel wat gebruiken.
Maar tenslotte werd de genadeslag aan de bisonkudden toegebracht

Afb. 21. De huifkar-karavaan wordt aangevallen door Indianen. Hier kan alleen snelheid nog redding brengen.

Afb. 22. Een overval op blanke kolonisten.

toen het in de Indianenoorlogen bleek dat de buffel een soort pion was geworden op het schaakbord van de krijg. Zolang er nog bisons waren, konden de Indianen op de prairie voldoende voedsel vinden. De legerleiding meende, en misschien wel terecht, dat eerst als de bisons verdreven of gedood waren, de Indianen zich zouden overgeven.

Toen men in de strijd tegen de Apachen een generaal verweet dat hij aan de jagers voor elke bisonstaart een dollar betaalde, antwoordde deze: „Dode bisons betekent dode Indianen. Dit is de enige manier om de oorlog te winnen”.

Onderwijl werden de logge dieren neergeknald en slechts de staartpunten afgesneden. Zinloos.... juist zoals de gehele Indianenoorlogen.

Men neemt aan dat in het jaar 1876 de Indianen de laatste grote jacht op de bisons hebben gehouden. Reeds tóén was de buit die zij naar hun winterkwartieren mee namen zó gering, dat in die winter de Osaga-Indianen de boerderijen van de blanken in de omtrek moesten beroven om aan eten te komen.

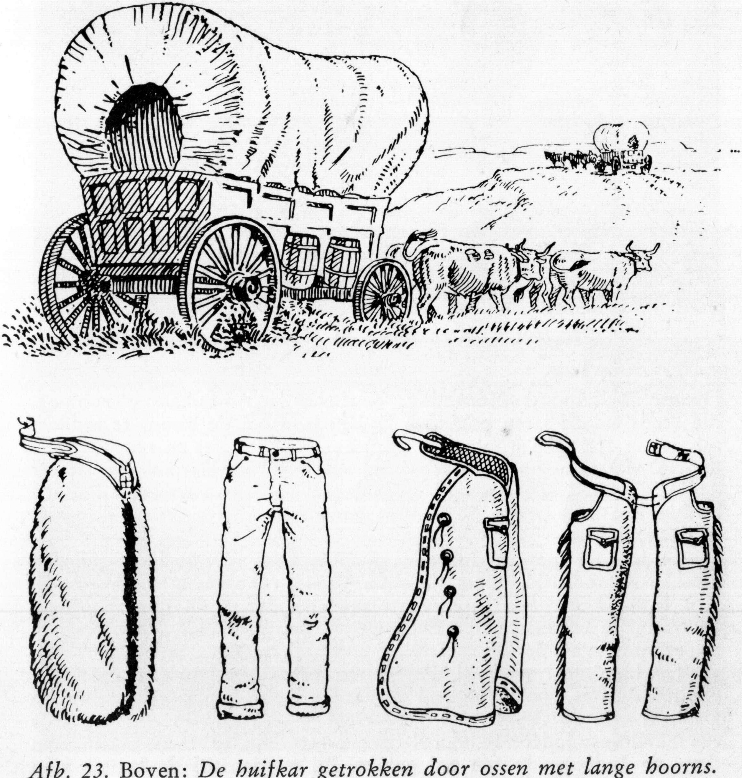

Afb. 23. Boven: *De huifkar getrokken door ossen met lange hoorns.*
Onder: *Vier soorten broeken van cowboys.*

Afb. 24. Het vredige leven in het goudzoekerskamp.

Doctor William T. Hornaday, de bekende Amerikaanse zoöloog, die reeds enkele jaren pogingen had gedaan om de bisons te redden, schreef in 1889 een wanhopige brief aan het Congres en rapporteerde daarin dat bij gunstige schatting in Noord-Amerika niet meer dan.... 1000 bisons waren overgebleven. In driekwart eeuw hadden de blanken kans gezien de kudden van 60 miljoen stuks tot dit getal te decimeren!
De worsteling met de Indianen moet vooral niet gedacht worden als een soort strijd, zoals deze zo vaak in koloniën is gevochten. Een Indiaan was een intelligente tegenstander. Hun opperhoofden, waarvan de bekendste misschien wel Sitting Bull was, het beroemde opperhoofd van de Sioux Indianen, waren mannen met een scherp verstand en veel wijsheid. Zij waren gelijkwaardige tegenstanders. Sitting Bull is vooral bekend geworden door zijn overwinning op General George Custor. Deze generaal — die zich er op beroemde een „Indianendoder" te zijn — werd met zijn cavelerie-regimenten door de Indianen in een val gelokt. Zij werden tot de laatste man toe gedood!

Een voorbeeld van de krijgslisten van de Indianen is wel het volgende. Toen in 1864 een aantal scouts, versterkt door een tweetal cavelerie-regimenten, de Kiowa's en de Comanchen aanviel, bleek dat zich niet alleen bij de soldaten, maar óók bij de Indianen een trompetter bevond. Wanneer nu de trompetter van de blauw-geuniformeerde cavaleristen een signaal blies, kwam van achter de Indiaanse rijen een tegenovergesteld signaal.
Op een bepaald ogenblik blies de cavalerietrompetter: „Aanvallen!" en de Indiaanse trompetter: „Terugkeren!" Een deel van de soldaten hoorde het laatste signaal beter dan het eerste, met gevolg dat er een heilloze verwarring ontstond. De blanken moesten tenslotte terugtrekken en alleen het feit dat deze terugtocht gedekt werd door een aantal snelvuurkanonnen behoedde hen voor een algemene vernietiging. Dit was toch wel een staaltje van superiore aanvalstactiek van de roodhuiden.

Afb. 25. De Indiaan was een intelligent en hardnekkig tegenstander.

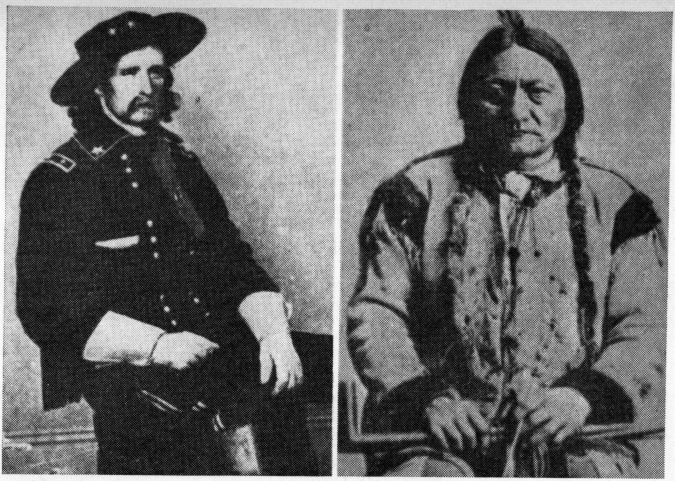

Afb. 26. Generaal Custer en zijn grote tegenstander Sitting Bull.

Maar al deze gevechten, al deze onmenselijkheid en wreedheid aan beide zijden hielpen niets: de rode man had zich te schikken of hij was tot ondergang gedoemd. Velen schikten zich en kwamen in een reservaat.

Ook de historie van de reservaten is niet al te fraai. De blanken, die plechtig verdragen met de roodhuiden aangingen, bleken maar al te vaak geneigd de bepalingen van zo'n verdrag niet na te komen. Bovendien werden gehele stukken van deze reservaten weer afgenomen wanneer bleek dat er metalen in de grond zaten of dat de grond vruchtbaar was. Híér konden blanke kolonisten nog wel een farm stichten. Men vond het zonde deze grond aan de roodhuiden over te laten en de Indiaan werd weer verdreven. Gelukkig is dit in de laatste jaren geheel veranderd.

In de Tweede Wereldoorlog bleken de Indianen zelfs doordrongen te zijn van het feit dat ook zíj met het Amerikaanse leger moesten meevechten. Alhoewel zij eigenlijk dienstplichtig waren, had men van de zijde van het Amerikaanse Gouvernement nooit op enige wijze op in-diensttreding aangedrongen. Men vreesde moeilijkheden.

Afb. 27. Een van de weinige originele opnamen van Buffalo Bill uit de jaren dat hij nog in het Wilde Westen rondzwierf.

In 1942 begrepen de Indianen echter hun plicht en een kleine 25000 roodhuiden hebben dienst gedaan in het leger van de Verenigde Staten. Hierbij bleek dat zij nog niets ingeboet hadden aan hun talenten om oorlog te voeren. Onder de eerste Amerikanen die het Rode Leger aan de Elbe ontmoetten, was een Indiaan.
Het bleek zelfs op een gegeven ogenblik dat de Indianen van onbetaalbaar nut waren! Bij het overzenden van de militaire berichten door de radio tijdens de invasie in Normandië, werd geen gebruik gemaakt van enige codering! Vrijuit werden alle bevelen rondgezonden.... in de taal van de Navaho-Indianen, die hiervoor speciaal waren opgeleid. Tandenknarsend vingen de Duitsers de berichten op, maar niemand bij hen was in staat de taal van de Navaho-Indianen te begrijpen. Buiten een vierentwintigtal Amerikaanse geleerden bestaan er geen blanken die deze Indiaanse taal verstaan.
In de vooravond van de slag om Okinawa dansten de Sioux-Indianen om het kampvuur hun oude krijgsdans. Bij de eerste marine-divisie, die de volgende morgen de aanval tegen de Japanse linies zou inluiden, waren enkele compagnieën Sioux. Zij hadden hun uniformen uitgeworpen en hun lichamen met de vroegere krijgskleuren beschilderd. En hetzelfde lugubere krijgsgehuil, dat eens de laatste kreten van de stervende manschappen van generaal Custer had overstemd, klonk nu ook in de oren van de Japanners, toen de Sioux en de Amerikanen tezamen hun loopgraven bestormden.
Misschien is er geen beter symbool van de nieuwe tijd dan dit. De Indiaan is niet dood maar bezig te herleven!

DE STRIJD OM DE WET

In het Wilde Westen was in het begin van de kolonisatie weinig wet en nog minder recht. Het was een land waar, na de goudkoorts en de Burgeroorlog, de slechtste elementen een toevluchtsoord hadden gezocht.
Een land ook waar ruwe mannen meer kans van slagen hadden dan zij die de gebaande paden van recht en redelijkheid stipt volgden. Men heeft wel eens gezegd dat het recht in het Westen kwam naarmate de wapens beter werden. In zijn algemeenheid was dit (ten dele) juist. Aan de andere kant moet men niet vergeten, dat ook de slechte elementen van deze betere wapens profiteerden. Een naam in het Wilde Westen, die niet vergeten mag worden is de naam van kolonel Colt. Hij maakte revolvers die een begrip werden.

Afb. 28. Bij een ruzie in de winkel worden de ruziemakers ontwapend.

Rondselrevolvers, die met een uitermate juiste precisie hun zes schoten afvuurden. De „*gunman*", de mannen dus die steeds direct met hun revolvers klaar stonden, konden wonderbaarlijk snel schieten. De verhalen uit het Wilde Westen van vlugvurende mannen zijn niet overdreven. Zij hadden bepaalde trucs en oefenden dagelijks verschillende uren om in alle mogelijke standen steeds raak te schieten. Het moet waar geweest zijn, dat zo'n gunman een appel in de hoogte gooide, z'n beide revolvers trok, op de appel schoot en *de beide revolvers leeg waren* vóórdat de stukken weer op de aarde terecht kwamen. Twaalf rake schoten in een onderdeel van een seconde.

Het was ten dele ook wel te begrijpen dat deze mensen zo waren. Schieten was tenslotte voor hen een kwestie van lijfsbehoud. Want één woord te veel, één blik die niet in goede aarde viel en men riep:

Afb. 29. Toen de telegraafpalen voor het eerst in het Westen kwamen, was het een genoegen van de cowboys om de porceleinen isolatoren er af te schieten.

„Trek" tegen elkaar en vocht het uit met de „schietijzers", zoals men revolvers spottend noemde.
In de Saloon viel aan de bar een driftig woord. Het was of de atmosfeer met elektriciteit was geladen. Plotseling was het doodstil, dan sprongen degenen, die met de ruzie niets te maken hadden achter tafels, kasten en stoelen of trachtten door de klapdeuren naar buiten te komen. Even daarna knalden de schoten. Wie het snelst zijn revolver kon trekken en de zuiverste hand had, kreeg „gelijk". De ander werd de volgende ochtend naar het kerkhof gedragen. Het lijkt een sterk verhaal, maar het is inderdaad waar: in de kleine stadjes in het Wilde Westen zorgden de doodgravers in die

jaren ervoor op zaterdag enige kisten extra in voorraad te hebben! In een van de kampementen voor de spoorwegbouwers treedt een aantal valsspelers wat al te driest op. Wanneer men hen van vals spel beticht, vertrouwen zij op de snelheid waarmee zij hun revolver kunnen trekken. De regering neemt maatregelen. Men stuurt een aantal scherpschutters naar dit kampement. Een week later komt een regeringsgevolmachtigde controleren of alles nu rustig is. Hij vraagt aan de commandant van de scherpschutters, die hem bij het station verwelkomt, of de valsspelers zich kalm houden. Deze antwoordt lakoniek: „Zeer kalm, kijkt u maar!" en wijst op een rij kruisjes op het kerkhof.
Met de verbindingen kwam ook het recht en de wet in het Wilde Westen. Toen de grote trek van de karavanen wat geluwd was, moest er een betere verbinding komen. De mensen in het oosten en in het westen vonden de zeeweg voor de post wel wat al te lang. Zo kwam als eerste de bekende *postkoets,* de beroemde stage-coach. Dit was een wagen waarin een aantal passagiers kon plaatsnemen en die getrokken werd door vier of zes paarden.

Afb. 30. De spoorlijn naar het Westen vordert goed.

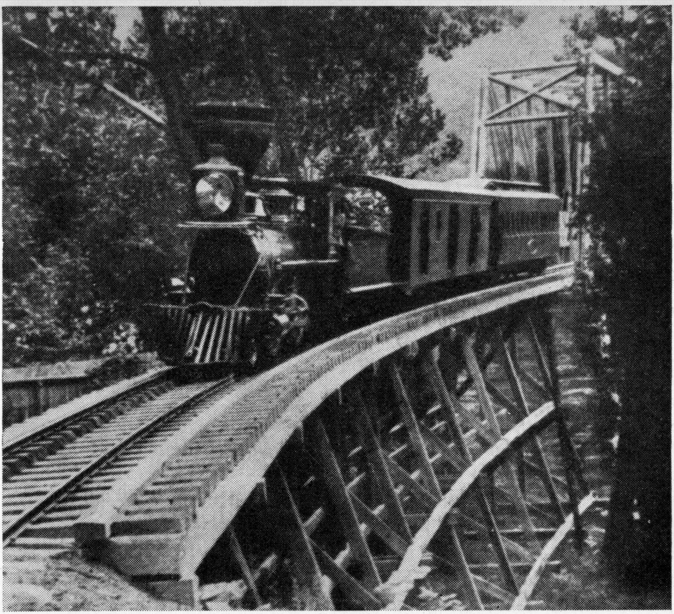

Afb. 31. Een van de eerste treinen stoomt naar het Westen.

Het aantal overvallen op de postkoetsen was, relatief gezien, vrij groot. Het waren niet alleen de Indianen die de koetsen beschouwden als een prettige buit; iets dat evenwel nog wel eens bitter tegenviel omdat de koetsier op de bok meestal naast een uitmuntend rijder ook een uitstekend scherpschutter was. Met de koetsen werden ook geldzendingen verzonden, wat weer aanleiding gaf voor rovers om te trachten hier hun slag te slaan.

De eerste postkoetsdienst werd in 1850 geopend en liep van Salt Lake City dwars over de prairie naar Independence, een plaats aan de Missouri rivier. Een jaar later kwam hierop een vervolg van Salt Lake City naar Californië.

Enkele jaren later kwam de beroemde verbinding tot stand die de heer Butterfield had georganiseerd. Het was de bekende Overland-

Mail, die door het zuiden van de Verenigde Staten liep. Zo kwamen er meer en meer postkoetsen. Toch duurde het nog altijd een kleine maand om van de ene kust naar de andere te reizen.
Voor de post zelf was dit veel te lang. Daarom werd enkele jaren later een nieuw vervoermiddel in gebruik genomen. Op een aantal stations waren paarden gestationeerd. Ruiters op de best lopende paarden reden van het ene station naar het volgende. Zij hadden de post bij zich, de officiële stukken en kranten. Dit was de beroemde *Pony Express*, waarbij alleen de meest geharde mannen in dienst kwamen. Een keurcorps van 80 rijders stond tussen Missouri en Californië klaar om de post over te brengen. In negen dagen tijd „snelden" de berichten door het land.
Begrijpelijk is het, dat onder deze omstandigheden het paard steeds meer in de belangstelling kwam te staan. Snelle paarden waren bij wijze van spreken hun gewicht in goud waard.
De kenners zagen direct aan een paard uit welke streken het afkomstig was. Men had met de wilde — of beter gezegd met de verwilderde — paarden van de prairie, de mustangs, allerlei kruisingen gefokt.

Afb. 32. Een achtervolging op de prairie.

De Spanjaarden hadden in eerste instantie Arabische paarden uit hun schiereiland meegebracht. De Engelse en Franse kolonisten hadden de zware trekpaarden uit hun land geimporteerd. Zo waren nieuwe raspaarden ontstaan, die allemaal echter twee dingen gemeen hadden: snelheid en uithoudingsvermogen.
Het leven van de mannen van de Pony-express hing af van de snelheid van hun paard. De snelheid waarmee rover of valsspeler de sheriff kon ontvluchten was alweer aan het paard te danken. Zo kwam deze edele viervoeter op een plan te staan, zoals eigenlijk in de geschiedenis nooit een dier in het middelpunt heeft gestaan.... afgezien misschien dan het paard bij enkele ruitervolken in Siberië. Het stelen van een paard was een misdaad dat met de dood werd bestraft. Het was geen diefstal van een stuk vee, men nam de „vriend", de trouwe metgezel van de cowboy mee. Deze laatste werd ontroofd van iets waarop hij haast evenveel prijs stelde als op zijn eigen leven.
Bij deze rijders van de Pony-express maakte het ideaal van het Wilde Westen, Buffalo Bill, ook weer naam. Hier waren zijn rijden en de snelheid waarmee hij de berichten overbracht, alsmede de gevaren die hij dorst te trotseren, van zulk een gehalte, dat zijn naam met gulden letters in het boek van het Wilde Westen werd geschreven. Toen hij dan ook later met een groot aantal andere „westmen" een show op touw zette, was het succes hiervan reeds bij voorbaat verzekerd.
Als hij aan het eind van de vorige eeuw een tournee door Europa maakt, komt men van alle kanten aan, om deze en andere legendarische helden van het Wilde Westen persoonlijk te aanschouwen. De Pony-Express verdween, toen in de prairie de telefoonpalen stonden en de berichten fantastisch snel van kust naar kust werden geseind.
Ofschoon het in het begin niet leek, werd toch een definitieve streep onder de avontuurlijke historie van het Wilde Westen gezet toen de spoorweg als een smalle glinsterende baan zijn lijn door de onmetelijke prairie trok. Natuurlijk waren in het oosten van de V.S. al sinds 1830 spoorwegverbindingen. Toen de Burgeroorlog in 1860 uitbrak, kon men daar over 60.000 kilometer spoor beschikken. Het meest westelijke station was St. Joseph in Missouri, waar de grote trail begon. Dáár was ook het begin van de Pony-express. Het zou echter tot 1866 — het jaar na het einde van de Burgeroorlog — duren, voordat men een goed begin maakte met een overlandverbinding. Het leggen van deze spoorweg dwars door de prairie is een heldenzang op zichzelf geweest. Eerst hadden ingenieurs

Afb. 33. Een Indiaan in volle oorlogstooi. Deze heeft hij van zijn voorouders geërfd.

in kleine troepjes door de grasvlakten trekkend, de weg uitgepaald. Hierbij waren al slachtoffers gevallen, een aanwijzing voor later, dat het leggen van de spoorlijn niet zonder offers zou geschieden.

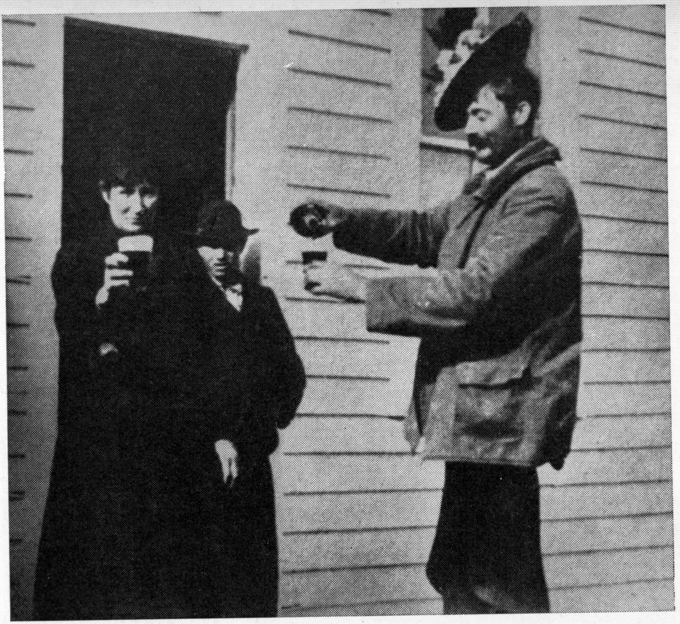

Afb. 34. Een van de beruchte vrouwenfiguren van het Wilde Westen: Calemite Jane.

Enkele Indiaanse opperhoofden begrepen maar al te goed wat deze spoorweg voor hen betekende.
In de kampementen van de spoorwegarbeiders barstte nog eenmaal het wilde en ruwe van de goudkampen los. Deze kampementen werden meestal maar voor enkele dagen opgericht. Niemand bekommerde zich om tenten en hutten. Alleen de drankgelegenheden en de speelholen waren goed voorzien. Vrouwen van allerlei slag kwamen hier bijeen en elk kamp scheen erger dan het voorafgaande te zijn. Er werd echter fantastisch gewerkt. Normaal was het als men drie tot vijf kilometer per dag vorderde. Er zijn echter ook records gevestigd. Op 29 april wisten de ploegen van de Central-Pacific,

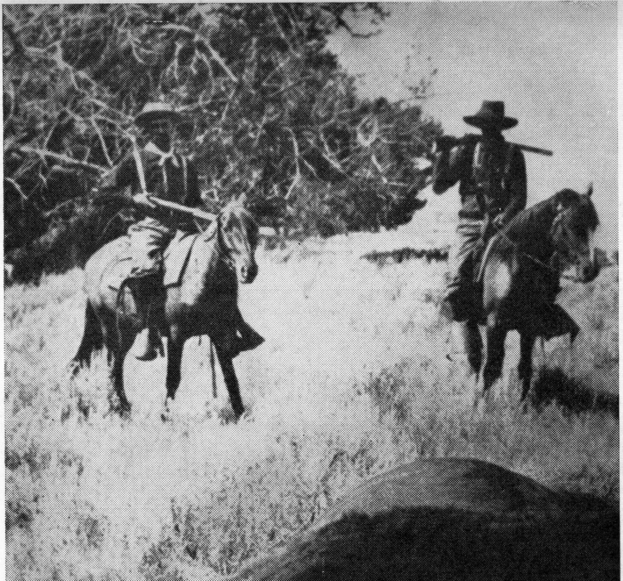

Afb. 35. De buffeljacht is geopend.

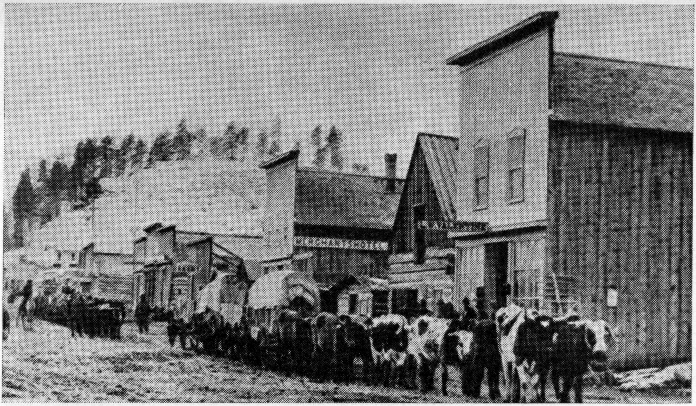

Afb. 36. Zo zag een stad in het Westen er uit.

Afb. 37. De karavaan van de huifkarren onderweg. Een onafzienbare reeks.

Afb. 38. De luxe in de blokhutten was maar uiterst pover. Zo zag een echte blokhut er uit.

die van Californië uit naar het oosten toe bouwde, het record in railsleggen te vestigen en de van het oosten komende Union-Pacific te verslaan. Een record dat sindsdien nooit meer is gebroken. Die dag vorderde de spoorweg met ruim achttien kilometer!
Op 10 mei 1869 kwam men op de afgesproken plaats — Promentory Point in Utah — bij elkaar. Het was een feestelijk gebeuren daar in de prairie. De rail werd op de laatste dwarsligger vastgeslagen met een gouden spijker. Toen stoomde van beide kanten een locomotief op, fluitend en blazend, totdat de twee „neuzen" tegen elkaar stonden. De mannen joelden en schoten hun revolvers leeg. De vrouwen gilden. Die dag werd er niet meer gewerkt, maar de drank stroomde bij honderden liters tegelijk!
De spoorweg legde het Westen open. Er ontstond een geregelde handel en niet alleen landbouwers, maar ook de veehouders kregen nu hun kans. Het Westen werd langzamerhand beschaafd. Thans

Afb. 39. Een goudzoekersdorp met een mail-coach.

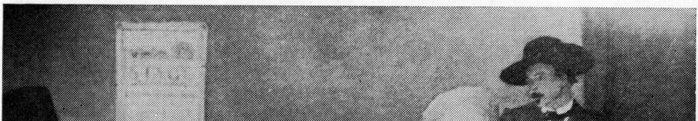

Afb. 40. Aan de speeltafel kon het soms ruw toegaan.

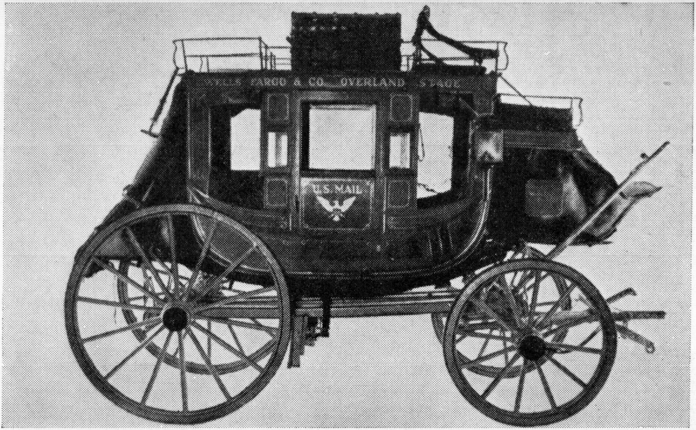

Afb. 41. Een originele foto van een mail-coach.

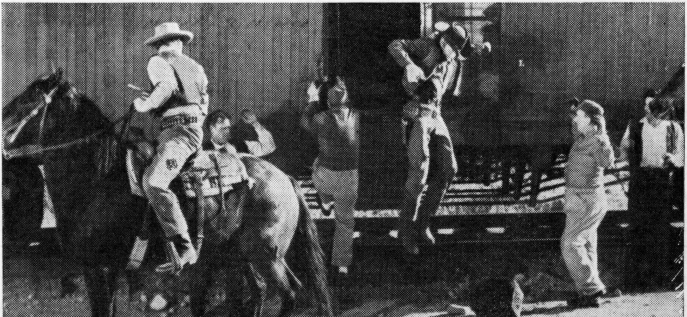

Afb. 42. Bandieten houden een trein aan en beroven deze.

Afb. 43. De cowboys rijden de stad binnen.

moest er nog slechts één strijd worden gestreden. Ook deze streken moesten wettige staten worden van de V.S. Voor het zover was zou het nog een dertigtal jaren duren.

Natuurlijk waren al de rovers en valsspelers niet direct getemd. De afstanden waren nog te groot en het land bood nog te veel mogelijkheden om zich te verbergen als men de wet te vrezen had. Bovendien, toen de rijkdom van de kolonisten toenam, steeg de aantrekkingskracht voor de rovers weer belangrijk.

Iedereen liep met wapens, ook zelfs de meest eerlijke en fatsoenlijke man, want het was normaal dat men zichzelf en zijn bezittingen met het „schietijzer" verdedigde.

Normaal maakte men van zijn wapens slechts in het alleruiterste geval gebruik.... uitgezonderd dan een bepaald slag lieden die er steeds op uit waren te bewijzen dat zíj nog sneller en beter konden schieten dan een ander. Dit waren de echte gun-men, de mannen die aan hun handen nooit handschoenen droegen. De handschoenen konden misschien hinderen, terwijl in koude dagen bij het vasthouden van de teugels handschoenen toch uiterst noodzakelijk waren.

Deze gun-men waren soms gegrepen door een vreemd soort hartstocht. Het waren doorgaans, als men de verhalen mag geloven,

brave en goedwillende lieden. Doch opeens werden zij bevangen door een dorst om te doden, een wilde drift die misschien nog stamde uit de tijd, toen hun voorouders uit Europa kwamen en zich tegen iedereen en alles met wapens in de vuist moesten verdedigen.
Er moeten ook bij deze gun-men beklagenswaardige wezens zijn geweest, die nu eenmaal de naam hadden van snel en dodelijk te kunnen schieten en waartegen men huizenhoog opzag. Déze mensen waren telkens genoodzaakt hun leven te verdedigen. Vertoonden zij zich op zaterdagavand in een stadje, dan meende elke dronken cowboy, die moed genoeg ingedronken had, dat híj het best eens tegen die beroemde revolverheld kon opnemen. Zo werden die mannen telkens weer gedwongen te doden.... om niet zelf gedood te worden.
Ook hier zijn bekende namen van mannen die misschien eerlijk zijn begonnen, maar door aanleg of omstandigheden tenslotte eindigden als misdadiger. Nog leven de namen in het Westen voort van „Billy

Afb. 44. De verbinding tussen de twee spoorlijnen is tot stand gebracht. Oost en West zijn met elkaar verbonden.

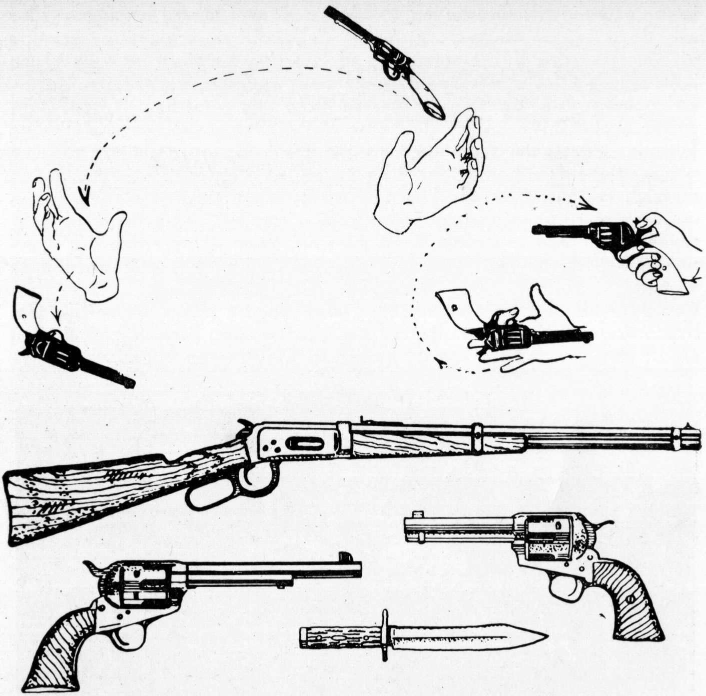

Afb. 45. Boven: *Zo waren de kunstjes met de revolver.*
Onder: *De verschillende wapens van het Wilde Westen.*
Rechts de „peace-maker".

the Kid, Poker John, Calico Bob" of „the Tall Texan". Van de vrouwen uit die tijd zal „Calemite Jane" wel altijd bekend blijven. Tegenover deze duistere figuren stonden ook andere, zij die hun „shoot-iron" in dienst van de wet en het recht hadden gesteld. Eenvoudige stille mannen, die door het vertrouwen van hun medeburgers benoemd werden tot sheriff en ook alles in het werk stelden, dit vertrouwen waardig te tonen. Zij konden schieten als de beste

en waren om de drommel niet bang. Het voorbeeld in het begin verteld, is misschien wel het beste dat kan worden gegeven.
De rechtspraak van deze sheriffs was niet altijd van humor ontbloot. Tenslotte bestond hun taak niet alleen uit doodschieten. Zij moesten ook boeten opleggen. Doch de hoogte van zo'n boete bepalen was dikwijls het moeilijkste dat er bij was.
Eén sheriff had hiervoor een uitmuntend systeem gevonden. Hij had door een toeval de catalogus van een warenhuis in handen gekregen. Als iemand nu beboet moest worden sloeg hij blindelings in deze catalogus een bladzijde op, wees een artikel aan en de prijs van dit artikel bepaalde de hoogte van de boete. Toen iemand voor hem werd geleid en de sheriff op de bekende manier de boete bepaalde, beklaagde de man zich over de $ 6,73 waarvoor hij was veroordeeld.

Afb. 46. Rovers hebben een postkoets aangehouden. De reizigers worden geplunderd.

„Kerel wees blij" zei de sheriff „dat ik het boek bij de broeken heb opengeslagen en niet bij de piano's!"
Het brengen van recht en wet in het Westen was niet alleen een kwestie van het bestrijden van de rovers, het spelen en de ontucht. Een tijdlang is het Westen verontrust door een tegenstelling tussen landbouwers en veetelers. Bij deze laatste bestond dan weer de tegenstelling tussen de houders van kudden koeien en die van kudden schapen. Het bezit van een bron op een bepaalde plaats was vaak tevens een „bron van onrust", omdat de eigenaars van de grote kudden vee elkaar dit bezit betwistten. Bij het merken van de kudden — dat geschiedde door het insnijden van de oren of het branden van een merk in de huid —, kwam het dikwijls tot twisten tussen de cowboys van verschillende ranches; twisten, die dan doorgaans met de revolver werden uitgevochten.
De verschillen in levensovertuiging tussen de Mormonen en de andere kolonisten hadden als nasleep langdurige veten en kleine, in het geniepige uitgevochten „oorlogjes".
Het verschil tussen een veedief en een veehouder was niet altijd direct te omschrijven, omdat hier evenveel nuances waren als stuks vee. Al deze twisten, verschillen en de botsingen van de belangen, moesten langzamerhand door de wet worden voorkomen. De mannen van het Westen moesten leren dat niet zíj en de door hen gehanteerde geweren en revolvers het laatste woord in de rechtspraak konden spreken. Zij moesten leren inzien dat de sheriff, de rechter en tenslotte ook de gouverneur (en daardoor ook de door het Congres gemaakte wetten) hier het laatste woord hadden. In deze strijd om de wet waren het de *Texas-Rangers,* die als een soort federatieve politie optraden. Zij hadden tot taak de wet in dat wijde land te doen eerbiedigen. Elke sheriff met zijn mannen, soms vrijwillige helpers, hadden maar een beperkt regionaal gezag, terwijl daarentegen de Texas-Rangers over een of meer staten tegelijk konden opereren.
Wanneer dan de twintigste eeuw aanbreekt kan men zeggen dat het echte oude „Wilde Westen" voorgoed voorbij is.
Trein, en later auto en vliegtuig, met daarnaast de moderne communicatiemiddelen als radio en televisie, hebben het leven op de verre „planes" heel wat dichter bij het leven van de grote steden gebracht. De cowboy-romantiek verdween in werkelijkheid, maar blééf in talloze boeken, films en T.V.-plays — steeds meer en meer geromantiseerd — voortleven.

Afb. 47. Een sectie Texas Rangers op jacht naar veedieven.

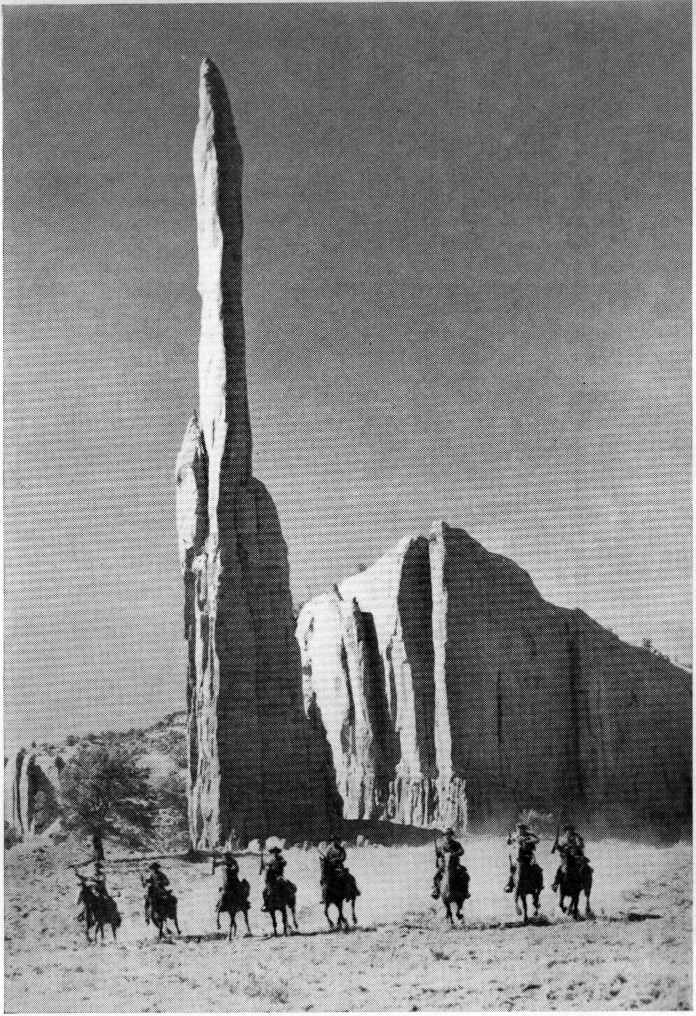

Toch kan de Amerikaan van vandaag, het Westen niet vergeten. Zijn vader, of in ieder geval zijn grootvader, heeft deze tijd immers zelf beleefd! Op vakantie gaat men nog graag naar Texas, Arizona, Kansas, Colorado, Utah of Nevada om de oude plaatsen waarover zoveel is verteld te bezoeken. Waar eens de pioniers in hun covered-wagon moeizaam door de prairie hun weg zochten, daar zijn nu auto-snelwegen, waarop glanzende „sleeën" met 60 mijl per uur voortsnellen. In de „staked-planes", de woestijn in Nieuw-Mexico waar eens de weg met staken was aangegeven en reizigers van dorst omkwamen, zijn nu prachtige motels.
Op speciaal voor de toeristen in stijl gehouden farms, imiteert men dan gedurende een veertien dagen het oude leven van de cowboy. Kampvuren, cowboyliedjes en rodeo's zijn er aan de orde van de dag. Deze, de openluchtspelen en de „round-ups" houden de herinneringen aan vroeger levendig. Men loopt er dan in de daarbij behorende vakantiekleding van de speciale broeken, vesten, halsdoeken en hoeden, alles pasklaar gemaakt voor de toerist.... die dan nog de glorie van het Wilde Westen ondergaat.
Yippeeh! Nog „leeft" het Wilde Westen.... doch slechts in de fantasie van degenen die deze tijd maar niet kunnen vergeten. Whoopy....

JAARTALLEN EN FEITEN

De geschiedenis van het Wilde Westen in jaartallen en feiten.

1492 12 oktober, Columbus ontdekt Amerika.
De Indianen zijn verdeeld in verschillende stammen en volkeren. Sommige rijken (o.a. die van de Azteken en Inca's) zijn tot grote welstand en culturele hoogten gekomen. In Noord-Amerika leven de Indianen echter nog in de natuurstaat. Men kan de stammen naar hun levenswijze verdelen in zes gebieden. In het oosten de *bosjagers;* in het middengedeelte de *prairiejagers;* in Columbia en Oregon de *vissers;* Californië *levend van zaden en vruchten;* tussen déze en de prairiejagers in, *herders en boeren.*

1525 De eerste blanken landen op de zuidelijke kusten van Noord-Amerika. Florida ontdekt.

1584 Sir Walter Raleigh sticht de eerste Engelse kolonie in Noord-Amerika (Virginia).

1600 Engelse schepen verkennen de oostkust van Noord-Amerika.
1609 Henry Hudson ontdekt de rivier die later naar hem wordt genoemd.
1614 Nieuw-Amsterdam (later New-York) gesticht.
1620 21 december. Landing van de „Mayflower" met aan boord de eerste Engelse kolonisten aan de oostkust van Noord-Amerika (Pilgrimfathers).
1642 Montreal door de Fransen gesticht.
1664 De Engelsen veroveren Nieuw-Amsterdam en brengen de kolonies aan de oostkust tot welvaart.
1681 De quaker William Penn sticht aan de oevers van de Delaware een kolonie (Pennsylvania).
1689 De Fransen koloniseren Louisiana van het zuiden uit.
1701-1714 Spaanse successie-oorlog. De oorlog tussen Frankrijk en Engeland wordt verbitterd (ten dele) in de koloniën uitgevochten; vooral ook omdat Engeland met de kolonisatie van Louisiana in het zuiden en Canada in het noorden, een omsingeling van het achterland van zijn koloniën door de Fransen vreest.
1757-1763 Zesjarige oorlog. Opnieuw vechten Engeland en Frankrijk in Amerika. Beide schakelen Indianen en woudlopers in. Door de slag bij Quebec komt Canada aan Engeland.
1776 Onafhankelijkheidsverklaring van de V.S.
1783 De onafhankelijkheid van Amerika wordt erkend.
1787 De Amerikaanse grondwet wordt aangenomen. Steeds meer emigranten gaan naar Amerika. De strijd met de Indianen begint. Deze worden telkens weer teruggedrongen.
1793 Washington gesticht.
1803 Al het land tussen de Mississippi en het Rotsgebergte wordt van Frankrijk gekocht voor 14½ miljoen dollars.
1804 Het Congres besluit alle Indiaanse stammen die nog ten oosten van de Mississippi verblijven naar het westen over te brengen.
1814-1862 Kolonel Colt. Deze wapenfabrikant heeft vele typen revolvers verbeterd. Zijn wapens hebben het aanzien aan het Wilde Westen gegeven. Zijn beroemdste revolver was het model met het rondsel dat men spottend wel eens „the peacemaker" noemde.
1819 Florida van Spanje gekocht.
1830 De eerste Indianen trekken naar een reservaat.
1834 Om de Indianen-kwestie te regelen wordt het „Bureau of Indian Affairs" opgericht.

1836 Marcus Whitman trekt als zendeling naar het „Verre Westen".
1842 John Charles Freemont maakt in deze en volgende jaren een drietal expedities door de prairies om de overlandwegen naar de westkust te zoeken.
De eerste kolonisten trekken over land naar de westkust. De glorietijd van het Wilde Westen neemt een aanvang.
1843 Meer dan duizend mensen trekken, in een grote karavaan verenigd, door het Wilde Westen naar Oregon.
1845-1848 Mexicaans-Amerikaanse oorlog. Mexico staat al het land tussen Louisiana en de Pacifickust aan de V.S. af. Hiertoe behoort ook Californië.
1846 De Mormonen trekken uit om zich bij het grote Zoutmeer een nieuw bestaan op te bouwen.
1846-1917 Buffalo Bill — William Frederick Cody — de meest beroemde man van het Wilde Westen.
1848 James Marshall vindt goud in Californië. Politieke onrust in Europa. Velen zoeken in de nieuwe wereld een toevlucht. In deze en voorafgaande jaren mislukken in verschillende landen de aardappeloogsten. De plattelandsbevolking — vooral in Ierland — dreigt van honger om te komen. Door emigratie tracht men dit lot te ontgaan.
1849 De trek westwaarts neemt (mede door de goudvondsten) ongekende vormen aan. Dit jaar gaan ruim 80.000 mensen op weg.
1850 De eerste postkoetsdienst wordt, in primitieve vorm, tussen Independence en Salt Lake City geopend.
De strijd tegen de Indianen wordt steeds heviger. Eerst tegen 1900 zullen deze tot het verleden behoren. Men spreekt zelfs van Indianen-oorlogen.
1857 John Butterfield organiseert de beroemde Overland mail.
1860 De pony-express tussen Independence en San Francisco begint.
1861 Van de oost- naar de westkust van Noord-Amerika wordt een telegraaflijn aangelegd.
1861-1865 Burgeroorlog. De Zuidelijke Staten willen zich afscheiden. De Noordelijke Staten overwinnen.
1862 Homestead Act. Het Westen wordt opengesteld voor de kolonisten. Deze kunnen gratis grond krijgen.
1868 Een cavalerie-regiment onder aanvoering van generaal George Custer wordt door de Comanchen volledig vernietigd.
1869 10 mei. De spoorwegen zijn elkaar genaderd bij Promontory Point in Utah. De overlandverbinding is een feit geworden.

1870 De Indianen-oorlogen bereiken hun hoogtepunt. Het gelukt een aantal stammen naar bepaalde reservaten te sturen. De sportjacht op de bisons wordt geopend. In de nu volgende jaren zal de strijd om het recht in het Westen bloedige vormen aannemen.

1889 Men verzoekt maatregelen te nemen om de laatste bisons te redden. Naar schatting zijn er niet meer dan 1000 overgebleven.

1900 Men kan zeggen dat de tijd van het originele Wilde Westen voorgoed voorbij is. De onrustige elementen zijn (over het algemeen) „getemd". De Indianen hebben voor het allergrootste deel zich bij de wet neergelegd!

BEKENDE BOEKEN

James Truslow Adams	Album of American History	New York	1946
Henry Blackman Sell	Buffalo Bill and the Wild West	New York	1959
John Collier	Indians of the Americas	New York	1948
Dane Coolidge	Fighting men of the West	New York	1944
Marshall B. Davidson	Life in America	Boston	1951
Walt Disney	Davy Crockett	London	1955
Forster-Harris	The Look of the Old West	New York	1955
Robert West Howard	This is the West	Chicago	1957
Wilfried Nölle	Indianerland Nordamerika	München	1959
Martin F. Schmitt	The Settlers' West	New York	1955
Henry Nash Smith	Virgin Land	Cambridge (Mass.)	1950
Anne Terry White	Indians and the Old West	New York	1958
White Horse Eagle	Wij Indianen	Leiden	—
Dr. Herman Wouters	De Indianen vroeger en nu	Brussel	—

INHOUD

	pag.
Het Wilde Westen	2
Hoe het begon	4
De prairie lokt	12
Bleekgezicht en Roodhuid	22
De strijd om de wet	40
Het Wilde Westen in jaartallen en cijfers	60
Bekende boeken over het Wilde Westen	63

Een deel van de foto's werd welwillend afgestaan door N.V. Nederland, Filmverhuurkantoor

Afb. 48. Yippeeh. Nog „leeft" het Wilde Westen.

ARTI BEELD-ENCYCLOPEDIE

per titel 1.90

2 Costuum
3 Calligrafie
4 Koopvaardijschepen
5 Straalvliegtuigen
6 De Mens
8 Zoogdieren
9 50 Jaar Luchtvaart
10 Letters I
11 Schilderkunst
16 Actuele Vliegtuigen
17 Jazz
18 Letters II
19 60 Jaar Film
21 Superson. Vliegtuigen
22 Hondenrassen
23 Ballet
25 Sterrenkunde
26 Muziekgeschiedenis I
Oudheid - 1800
27 Opera I
Geschiedenis
28 Opera II
Wezen en practijk
29 Ruimtevaart
30 Scooters
31 Kleine Auto's
en autoscooters
32 Auto's I
van 4.000.— tot 12.000.—
33 Auto's II
12.000.— en hoger
34 Geschiedenis der Scheepvaart
35 Muziekgeschiedenis II
1800 - heden
36 Fokker
40 jaar vliegen
37 Klassiek en Modern Ballet
38 Nationale Balletten
39 Diepzeeduiken
en onder water zwemmen
40 Bach
41 Russische Vliegtuigen
42 Op weg naar de Maan
43 Het Wilde Westen
44 Ballroom Dancing
45 Loc's voorheen en thans
46 Jazz-Orkesten